

Başlarken

Sami ÖZDEMİR
Genel Dış İlişkiler ve Basın Sekreteri

Türk milletinin tarih sahnesinde yer almaya başladığı anlardan itibaren pek çok kez amansız varoluş mücadelesi verdiği yazılı ve sözlü tarih kaynaklarında yer almaktadır. Türk milleti defalarca küllerinden yeniden doğmuş, başarmanın verdiği haklı gururu kimseye zulmetmeden yaşamış, düşmanlarına şefkatli ve adaletli davranarak, onlara ve dünyaya adeta insanlık manifestosu sunmuştur.

Dünya sanayi devrimi ile birlikte sömürgecilik yarışına girmiş, pek çok milleti bünyesinde barındıran imparatorluklar parçalanma ya da sömürgelerini artırma yarışına girmişlerdir. Bu süreç iki kutuplu dünya düzenini doğururken Osmanlı Devleti de savaş girdabının içine çekilerek taraflardan biri haline gelmiştir. Yaklaşık on cephede birden savaşan Türk devleti büyük kahramanlıklar kazanmasına rağmen, ittifak devletlerinin yenilmesi ile yenik sayılmış ve devletimiz ve ülkemiz parçalanma sürecine girmiştir. Pek çok düşünürün ifade ettiği gibi "Büyük buhranlar, büyük liderleri ve onların inkılaplarını ortaya çıkaran doğum sancılarıdır..!"sözü adeta bu durumu özetlemektedir.

Tarihte pek çok zaferler kazanan Türk milletine güveni, dehası, azmi, ve Allah'ın O'na inanan ve O'nun mukaddes değerleri için mücadele edenlerle birlikte olacağına inancı Mustafa Kemal Atatürk'ü bir "fırtına kuşu" gibi Türk milletinin önüne düşmeye sevk etmiştir. Eldeki imkânsızlıklar içinde milleti toparlayarak bu mücadeleye inandırdıktan sonra büyük zaferler kazanmasını sağlamıştır. Askeri mücadelenin ardından uygarlık mücadelesini de bir çok alanda yaptığı yenilikler ile devam ettirmiş, son nefesine kadar yüreği Türklük sevdası ile çarpmış, zihni hep "Genç Türkiye Cumhuriyeti" ile meşgul olmuştur.

Bütün ömrünü ve ikbalini Türk milletinin istikbali ile dertlenerek tüketen Ulu Önder Atatürk'e yapılan saldırılar son zamanlarda iyice artmıştır. Bu saldırılar karşısında Türkiye Cumhuriyeti'nin bekası ile dertlenen; ülkemizin ve Türk milletinin demokrasi, insan hakları yanında teknolojik gelişmeler açısından gelişmiş ülkeler seviyesine ulaşmasını isteyen Türk milleti sevdalıları dışında hiçbir kesimin sesi çıkmaz olmuştur. Bu duruma herkesin tepki göstermesi öncelikle insani ve vicdani bir görev olarak görülmeli, bunu yapanlara en sert cevabın verilmesi de Türk devletinin ve bu ülkenin vatandaşlarının vefa görevi olmalıdır.

Biz de Türk Eğitim-Sen olarak; Ulu Önder Atatürk'ü bir kez daha anlatabilmek, onun yaptığı mücadele ile onurumuzu, milli benliğimizi, kimliğimizi nasıl koruduğumuzu anlatabilmek; basit siyasi ve şahsi çıkarları için ona hakaret eden meczupların ipliğini pazara çıkarabilmek için; Türk Eğitim-Sen Şube Başkanları ile Genel Merkez Yönetiminin ortak kararı neticesinde dergimizin Ulu Önder Atatürk özel sayısı olarak çıkmasına karar verdik. Bu çalışmanın hazırlanmasında kıymetli yazılarıyla destek olan değerli bilim ve fikir insanlarına teşekkür ederiz. Bizi bu çalışmaya teşvik eden başta genel başkanımız Sayın İsmail KONCUK olmak üzere; genel merkezimizin kıymetli yöneticilerine, şube başkanlarımıza, teşkilat mensuplarımıza ve Türk Eğitim-Sen'in saygıdeğer üyelerine teşekkürü zevkle yerine getirilmesi gereken bir görev olarak görürüz.

Saygılarımla...

TÜRK EĞİTİM-SEN

Türkiye Eğitim, Öğretim ve Bilim Hizmetleri
Kolu Kamu Çalışanları Sendikası
GENEL MERKEZİ

Temmuz - Ağustos - Eylül 2017
Sayı : 60

Türk Eğitim-Sen Genel
Merkezi adına Sahibi
İsmail KONCUK
Genel Başkan

Genel Yayın Yönetmeni
Sami ÖZDEMİR
Genel Dış İlişkiler ve Basın Sekreteri

Yayın Kurulu
Musa AKKAŞ
Seyit Ali KAPLAN
Talip GEYLAN
Cengiz KOCAKAPLAN
M. Yaşar ŞAHİNDOĞAN

Basın Danışmanı
Meltem YALÇINKAYA
Düzeltme
Tuğçe TAŞDEMİR

Yönetim Yeri
Talatpaşa Bulvarı No:160 / 6
Cebeci/ANKARA
Tel:0312 424 09 60
Faks:0312 424 09 68

Dergimiz yerel süreli ve ücretsizdir.

Üç ayda bir yayınlanır

Dergide bulunan yazıların sorumluluğu
yazarlarına aittir
Basım Tarihi 20.11.2017

Grafik Tasarım ve Baskı

Altuğ Ajans Reklam Basın Yayın
Fatih Taha AKALAN
Atatürk Bulvarı No: 44/27 Sıhhiye - ANKARA
Tel ve Faks: 0.312 417 81 07
Basım Yeri : Matus Basımevi Reklam ve Yayımcılık Tic. Ltd. Şti.
Matbaacılar Sit. 1514 Sokak No:2 İvedik Organize Sanayi
Yenimahalle - Ankara

TÜRK EĞİTİM-SEN, TÜRKİYE KAMU-SEN
(Türkiye Kamu Çalışanları Sendikaları
Konfederasyonu) Üyesidir.

04 **Genel Başkan'dan**
Atatürk'ü Anmak ve Anlamak...

10 **Makale**
Mustafa Kemal ve Devletin Kuruluşu
Prof. Dr. Bayram KODAMAN
Emekli Öğretim Üyesi

14 **Makale**
Atatürk ve Türk Dünyası
Prof. Dr. İsa ÖZKAN
Gazi Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğretim Üyesi

22 **Makale**

Atatürk'ü Doğru Anlamak ve Anlatmak

Yrd. Doç. Dr. Sakin ÖNER
İstanbul Kavram MYO Müdürü

34 **Makale**

Tarihimizi Aydınlatan Bir Belge Atatürk'ün Musul-Kerkük Mektubu

Necdet BAYRAKTAROĞLU
Araştırmacı/Yazar

27 **Makale**

Nedir Bu Atatürk Düşmanlığı?

Prof. Dr. Saadettin GÖMEÇ
Ankara Üniversitesi
DTCF Tarih Bölümü Öğretim Üyesi

42 **Makale**

Tekke, Zaviye ve Türbelerin Kapatılması

Yrd. Doç. Dr. M. Emin ELMACI
Dokuz Eylül Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü

30 **Makale**

Atatürk Düşmanlığı ve Atatürk'ün Müslümanlığı

Seyit Ali KAPLAN
Genel Mali Sekreter

47 **Makale**

Gökalp Aşısını Geliştirerek Cumhuriyet'i Çeliklemek

Süleyman PEKİN
Şair-Yazar; Tarih, Din ve Dış Politika Analisti

ATA

TÜRK'Ü
ANMAK VE ANLAMAK...!
Genel Başkan İsmail KONCUK

Türk milleti tarih sahnesinde çıktığı andan itibaren, hayatı dinamik ve iddialı bir bakış ile yorumlaması nedeniyle pek çok mücadele içine girmiştir. Türk destanlarının büyük bir kısmına konu bakımından kaynaklık teşkil etmiş bu millî mücadeleler sonucunda, ciddi bedeller ödemek zorunda kalsa da girişmiş olduğu ölüm kalım savaşlarını hep başarı ile taçlandırmıştır. Bu başarıların arkasında; Türk milletinin azmi, kararlılığı, çevikliği, tecrübesi, zor zamanlarda birbirine kenetlenmesi, ezeli ve ebedi nizamın sahibi Yüce Yaradan'a tevekkül etmesinin yanında; Allah'ın bu millete bahşetmiş olduğu, bağrından dâhi liderler çıkarabilme kabiliyeti bulunmaktadır. Bütün Orta Asya'daki Türk boylarını bir devlet çatısı altında toplayıp, düzenli orduyu kuran Mete Han; Roma'ya kadar bütün Avrupa'ya nizam veren Batı ve Doğu mitolojilerinde "*Tanrının kırbacı olarak*" adlandırılan Atilla, Türk ve İslam dünyasının koruyuculuğunu üstlenip Türklere Anadolu'nun kapılarını açan Alp Arslan; bir yörük çadırında dünya devletinin temellerini atan Ertuğrul Gazi, Osmanlı devletini kuran Osman Bey, yirmi bir yaşında gencecik bir delikanlı iken çoğu büyük liderin almayı deneyip de başaramadığı İstanbul'u, gemileri karadan yürüterek fethederek yeni bir "çağ" açan Fatih Sultan Mehmet, sekiz yıllık hükümdarlığını gaza meydanlarında geçiren geçilmez denilen Sina Çölü'nü koskoca bir orduya kayıp verdirmeden 13 günde geçerek Mısır'ı fetheden Yavuz Sultan Selim, düşmanları tarafından başarısı ve dehası takdir edilerek "muhteşem" unvanı verilen Kanuni Sultan Süleyman, Türk milletinin bağrından çıkan büyük liderlerden bazılarıdır. Elleri ayakları bağlanmış, sırtlanlar tarafından parçalanmak üzere olan **Türklüğünün makus kaderini değiştiren,**

küllerinden yeniden bir alev sağanağına çevirerek düşmanlarını yakıp kavurmasına vesile kılan, kazandığı zaferler karşısında gurur ve kibire düşmeden mağlupları ezmeyerek, şefkat ve adaleti ile Türklerin "*ipeğe sarılmış bir çelik*" olduklarını bütün dünyaya bir kez daha ispat eden Mustafa Kemal Atatürk ise son yüzyılın çıkardığı bir dünya lideri olarak Türk ve Dünya tarihinde yerini almıştır.

Milletler ve devletler için buhranlı dönemler, büyük liderlerin yetişerek, büyük inkılâpları gerçekleştirdiği dönemler açısından büyük bir doğumun sancısı olarak değerlendirilebilir. Çünkü bu süreçleri insanlığın, iradenin, zekânın, adaletin, liderliğin, milletleri bir ülküye inandırabilmenin ve inancın test edildiği pek çok sınavı bünyesinde barındırmaktadır. Mustafa Kemal; Sanayi Devrimi ile başlayan sömürge savaşları sonucu olarak ortaya çıkan dünya topraklarının yeniden paylaşılması gayesiyle vücut bulan kutuplaşmanın neticesi olarak patlak veren Birinci Cihan Harbi'nde yaklaşık on cephede savaşan, kahramanca mücadele etmesine rağmen İttifak Devletlerinin yenilmesi neticesinde toprakları paylaşılan, devleti yıkılan ve hayat hakkı tanınmayan Türk milletinin çok zor bir döneminde Türklüğün imdadına yetişmiştir.

Babasını yedi yaşında kaybettikten sonra annesi ve kardeşi ile birlikte hayat yolunda mücadele etmeye çalışan, kısa bir süre dayısının yanında kaldıktan sonra okuluna devam etmek düşüncesi ile tekrar Selanik'e dönerek yarım bıraktığı okulu bitiren Mustafa Kemal, yetim kalarak sıradan bir çocukluk geçirmemiştir. Selanik Mülkiye

Rüştüyesi'ne başlayıp Askeri Rüştiye'sinde okulu bitirerek Manastır Askeri İdadisini tamamlamıştır. Ardından İstanbul'da Harp Okulu ve Harp Akademisi'ni bitirerek 1905'te Şam'da bulunan 5. Ordu'da görevine başlamıştır. 1911 yılında İtalyanlara karşı Tobruk Savaşı'nı kazanmıştır. Balkan Savaşları'nda görev alarak Edirne ve Dimetoka'nın geri alınmasında katkıları olmuştur. 1914 yılında I. Dünya Savaşı başlaması ve Osmanlı Devleti'nin savaşa girmesi üzerine 19. Tümen'i kurmak üzere Tekirdağ'da görevlendirilmiştir. Kurmuş olduğu tümen ile birlikte Çanakkale'de görev alan Mustafa Kemal, 18 Mart 1915'te Çanakkale Boğazını geçmeye çalışırken ağır kayıplar veren İngiliz ve Fransız donanmasının Gelibolu Yarımadası'nda 25 Nisan 1915'te Arıburnu'na çıkardığı düşman kuvvetlerini, komuta ettiği 19. Tümen ile Conkbayırı'nda durdurmuştur. Bu başarı üzerine albaylığa yükselmiş, 6-7 Ağustos 1915'te Arıburnu'nda tekrar taarruza geçen İngilizlere karşı Anafartalar Grubu Komutanı olarak 9-10 Ağustos'ta Anafartalar Zaferini kazanmıştır. Bu zaferi 17 Ağustos'ta Kireçtepe, 21 Ağustos'ta II. Anafartalar zaferleri takip etmiş, yaklaşık 253.000 şehit verdiğimiz Çanakkale Savaşlarında Türk ulusu onurunu İtilaf Devletlerine karşı korumasını bilmiştir. Mustafa Kemal, askerlerine verdiği "*Ben size taarruzu emretmiyorum, ölmeyi emrediyorum!*" emri ile cephenin kaderini değiştirmiştir. Atatürk, burada bir kahramanlık destanı yazarak İtilaf Devletlerine "Çanakkale geçilmez!" dedirten Türk ordusun azimli askerleri ile dâhi komutanları içinde yer alma onuruna nail olmuştur. 1916 yılında tümgeneral olarak Rus kuvvetlerine karşı savaşarak Muş ve Bitlis'in geri alınmasını sağlayan Atatürk, 1918 yılında Halep'te 7. Ordu komutanı olarak İngilizlere karşı başarılı bir savunma yapmıştır. Ardından Mondros Mütarekesi'nin imzalanmasından bir gün sonra, 31 Ekim 1918'de Yıldırım Orduları Grubu Komutanlığına getirilmiş, bu ordunun kaldırılması üzerine 13 Kasım 1918'de İstanbul'a gelerek Harbiye Nezareti'nde göreve başlamıştır.

Mondros Antlaşması'nın imzalanması üzerine İtilaf devletlerinin Türk topraklarını işgale başlamalarının ardından 9. Ordu Müfettişi olarak Samsun'a geçen Mustafa Kemal, Türk milletine inanarak, *"Milletin istiklâlini yine milletin azim ve kararı kurtaracaktır."*deyip 22 Haziran 1919'da Amasya Genelgesi'ni yayınlamıştır. Ardından Erzurum ve Sivas Kongrelerini toplayarak ülkenin gerçek sahiplerini sürece dâhil ederek vatanın kurtuluşu için izlenecek yolun belirlenmesini sağlamıştır. 27 Aralık 1919'da Ankara'da heyecanla karşılanan Atatürk, 23 Nisan 1920'de Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin açılmasıyla Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulması yolunda önemli bir adım atmış, Meclis ve Hükümet Başkanlığına seçilmesi ile Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin gerekli yasaları kabul etmesi neticesinde Kurtuluş Savaşı'nın başarıyla sonuçlanması için gerekli zemini hazırlamıştır.

15 Mayıs 1919 tarihinde Hasan Tahsin'in Yunanlılara ilk kurşunu atması ile Türk milletinin dimağında kıvılcım halinde başlayan Türk Kurtuluş Savaşı, Mustafa Kemal Atatürk'ün; Sevr Antlaşması'na karşı tepki olarak ortaya çıkan Kuvâ-yi Millî'ye milis kuvvetlerini, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin kurmuş olduğu düzenli ordu ile bütünleştirmesiyle zafere doğru emin adımlarla ilerlemiştir. Sarıkamış, Çukurova, I. ve II. İnönü Zaferi, Sakarya Zaferi, Büyük Taarruz, Başkomutan Meydan Muhaberesi ve **9 Eylül 1922 de kazanılan Büyük Zafer ile Ulu Önder'in komutasındaki Türk ordusu, Türklüğe biçilen kefeni paramparça ederek Türk milletinin yok edilemeyeceğini bütün dünyaya bir kez daha ispat etmiştir.**

Türk milletinin askeri zaferini, medeniyet yolunda atılacak adımlar ile tamamlamak isteyen Atatürk; meclis vasıtasıyla Türk milletinden almış olduğu destek ve güven ile gerekli yenilikleri yapmak için kesintisiz devam edecek olan yeni bir mücadeleye girişmiştir. Saltanatın kaldırılması ve ardından cumhuriyetin ilanıyla siyasal anlamda yapılan bu inkılâplar genç Türkiye Cumhuriyeti'ni halkın egemenliğine dayalı bir yönetim biçimine kavuşturmuştur. Atatürk'ün Türk milleti için yaptığı en büyük adım olarak kabul edilebilen bu inkılap, Türk toplumunun umudu ve hayatı yorumlaması bakımından önemli bir mesafedir. Çiftçi babanın kaymakam oğludur cumhuriyet, okula gönderilmeyen kız çocuklarının okuyarak hayatta aktif rol almasıdır cumhuriyet ve hatta Atatürk'ün sözüyle "*Cumhuriyet, kimsesizlerin kimsesidir.*"

Kadınlara ve erkelere eşit hakların verilmesi, kılık kıyafet devrimi, tekke ve zaviyelerin kapatılması, soyadı kanunu ve lakapların kaldırılması ile uluslararası ölçü birimlerinin kabul edilmesi neticesinde Türk milletinin gelişmiş dünya kriterlerinde bir toplum olma yolunda önemli merhaleler kat etmesini hedefleyen Atatürk, toplumsal devrimlerini; medeni kanunun kabulü ve mecellenin kaldırılması ile hukuk alanında yaptığı inkılâplar ile devam ettirmiştir. Toplumsal hayatın, çağın gereklerine uygun hale getirtilmesini amaçlayan bu yenilikler Atatürk'ün Türk milletine verdiği değeri gösteren ve bu milletin her

bir ferdinin en iyi yaşam standardına layık olduğu düşüncesini tatbik etmesi bakımından da son derece önemlidir.

Çok uluslu büyük bir devletten üniter ve millî devlete geçişte dil, kültür ve tarihin önemine inanan Mustafa Kemal, Türk Dil ve Tarih kurumlarını kurdurarak Türk milletinin dil ve tarih açısından köklerinin araştırılmasını sağlayarak ortak bir gelecekte birleştirmeye çalıştığı Türk milletinin aslında geçmişte de çok derin bir mirası olduğunu ortaya çıkarabilmek için bu kurumlara elzem çalışmalar yaptırmıştır. Türklerin tarihi geçmişi, hatta Sümerler, Hititler ve Etiler üzerine yapılana çalışmalar ile Türk dili ve Türkçe kelimeler üzerine yapılan incelemeler bu çalışmalara örnek gösterilebilir. Atatürk, Türk milleti için ortak bir gelecek inşa etmek isterken Türkiye dışındaki Türk Dünyası'na da uzak durmamıştır. Yakut Dili sözlüğünün onun emri ile Türkçeye çevrilmeye başlanması, 1929 da Azerbaycan'ın Latin harflerini kullanmayı tercih etmesinin sebebiyle, yeni Türk harflerinin kabulünün planlanan zamandan öne çekilmesi bunun en bariz örnekleri olarak düşünülebilir. Hatta bu görüşünü şöyle ifade etmiştir; *"Bugün Sovyetler Birliği dostumuzdur, müttefikimizdir. Bu dostluğa ihtiyacımız vardır. Fakat yarın ne olacağını kimse bugünden kestiremez. Tıpkı Osmanlı gibi, tıpkı Avusturya-Macaristan gibi parçalanabilir, ufalanabilir. Bugün elinde sımsıkı tuttuğu milletler avuçlarından kaçabilirler. Dünya yeni bir dengeye ulaşabilir. İşte o zaman Türkiye ne yapacağını bilmelidir. Bizim dostumuzun idaresinde dili bir, inancı bir, özü bir kardeşlerimiz vardır. Onlara sahip çıkmaya hazır olmalıyız. Hazır olmak yalnız o günü susup beklemek değildir. Hazırlanmak lazımdır. Milletler buna nasıl hazırlanır? Manevi köprüleri sağlam tutarak. Dil bir köprüdür... İnanç bir köprüdür... Tarih bir köprüdür... Köklerimize inmeli ve olayların böldüğü tarihimiz içinde bütünleşmeliyiz. Onların bize yaklaşmasını beklememeliyiz. Bizim onlara yaklaşmamız gerekir."* (29 Ekim 1933, Çankaya Köşkü) Bu alanlardaki çalışmalarını anlatmak ve Türk milletinin en iyi şekilde geleceğe hazırlamak için Öğretimin birleştirilmesi, üniversite öğreniminin düzenlenmesi gibi yenilikler de yapmış böylece Türk Eğitim sistemine ve eğitimcilere ayrı bir misyon yüklemiştir. Eğitime verdiği değeri, *"Milli Eğitim'in gayesi yalnız hükümete memur yetiştirmek değil, daha çok memlekete ahlâklı, karakterli, cumhuriyetçi, inkılâpçı, olumlu, atılgan, başladığı işleri başarabilecek kabiliyette, dürüst, düşünceli, iradeli, hayatta rastlayacağı engelleri aşmaya kudretli, karakter sahibi genç yetiştirmektir. Bunun için de* öğretim programları ve sistemleri ona göre düzenlenmelidir." sözleriyle ifade ederken, *"Öğretmenler! Yeni nesli, cumhuriyetin fedakâr öğretmen ve eğitimcileri, sizler yetiştireceksiniz. Ve yeni nesil, sizin eseriniz olacaktır. Eserin kıymeti, sizin maharetiniz ve fedakârlığınız derecesiyle orantılı bulunacaktır. Cumhuriyet; fikren, ilmen, fennen, bedenen kuvvetli ve yüksek karakterli koruyucular ister! Yeni nesli, bu özellik ve kabiliyette yetiştirmek sizin elinizdedir… Sizin başarınız, Cumhuriyetin başarısı olacaktır."* cümlesiyle öğretmenlere verdiği değeri açıkça belirtmiştir. Cahillik karşısında yapılan savaşın meydanlardaki savaş kadar önemli olduğunu da *"Bir millet irfan ordusuna sahip olmadıkça, muharebe meydanlarında ne kadar parlak zaferler elde ederse etsin, o zaferlerin kalıcı sonuçlar vermesi ancak irfan ordusuna bağlıdır."* İfadesiyle dile getirerek eğitim ordusunun önemini ve onlara verdiği değeri belki yüzlerce kez kamuoyu ile paylaşmıştır. Hata eğitim ve kültürün sanat ile birlikte kök salıp yerleşebileceği düşüncesinden hareketle, güzel sanatlar alanında da yenilikler yapmış sanata ve sanatçıya önem vermiştir. *"Yüksek bir insan topluluğu olan Türk Milleti'nin tarihi bir özelliği de, güzel sanatları sevmek ve onda yükselmektir."*sözüyle sanata verdiği önemi ifade ederken; *"Hepiniz milletvekili olabilirsiniz, bakan olabilirsiniz. Hatta Cumhurbaşkanı olabilirsiniz, fakat sanatkar olamazsınız."* Sözüyle de sanatçıya verdiği değeri ifade etmeyi ihmal etmemiştir.

Güçlü ve bağımsız bir devletin oluşmasıyla ancak Türk devletinin tam bağımsızlığını kazanacağını düşünen Atatürk; Sanayi Teşvik Kanunu'nun çıkarılması, kapitülasyonlar ile aşâr vergisinin kaldırılması, çiftçinin özendirilmesi, örnek devlet çiftliklerinin kurulması ile başlatmış olduğu ekonomik kalkınma çalışmalarını toprak reformu ile farklı bir boyuta taşımıştır. *"Milli ekonominin temeli ziraattir."* diyen Atatürk, meclis'te yaptığı bir konuşmada; *"Çiftçiye arazi vermek de hükümetin devamlı takip etmesi lazım gelen bir keyfiyettir. Çalışan Türk köylüsünün işleyebileceği kadar toprak temin etmek, memleketin üretimini zenginleştirecek başlıca çarelerdendir."* diyerek, zenginliğin tabana yayılması, kişilerin ekonomik özgürlüklerini kazanması ve Türk milletinin hiçbir ferdinin ekmeği ile tehdit edilmeden özgürce yaşabilmesini hedeflediğini açıkça dile getirmiştir. Bunun yanında I. ve II. Kalkınma planlarını hazırlatarak uygulamaya koymuş, ülkenin yeni yollarla donatılmasını hedeflemiştir. Hatta ülkeden yabancılar tarafından işletilen, demir-

yolu ve havagazı işletmeleri gibi kuruluşları da satın alarak, olmayan yerlerde ise devlet eliyle yatırımlar yaptırarak kalkınma planlarını uygulamaya başlatmıştır.

Atatürk, bütün bu inkılâpları yaparken dönemin fikir adamı ve sanatçılarından büyük ölçüde istifade etmiştir. Bunu, *"Bedenimin babası Ali Rıza Efendi, hislerimin babası Namık Kemal, fikirlerimin babası ise Ziya Gökalp'tır."*sözleriyle açıkça dile getirmiştir. Ülkenin gerçeklerini tanıyan alanında kendini ispat etmiş; bilim, sanat, devlet ve din adamlarına özel ihtimam göstermiştir. Onları yemek tabaklarının yanında not defteri ve kalem bulunan, yanı başına kara tahta ve tebeşir koyduğu yemek masasında misafir etmiş, fiziksel açlık giderme amacıyla kurulmayan bu sofralarda Türk milletinin, bilime, felsefeye, düşünceye ve gelişmeye olan ihtiyacına çare aramıştır. Türk milletinin her bakımdan aracılara ihtiyacı kalmasın diye iyi bir eğitim alması, ekmeğini kazanması, başarıya olan inancını diri tutması için Diyanet İşlerinin kurulması, Kur'an tefsirinin yaptırılması, geometri terimlerinin Türkçeye çevrilmesi, Milletler Cemiyeti'ne Türkiye'nin davet edilmesi gibi burada sayamayacağımız ülkemiz için önemli hizmetleri hayata geçirmiştir. Atatürk, bu milletten almış olduğu maaş ile edindiği birikimin küçük bir kısmını manevi çocukları, kardeşi ve himayesindeki gençlere; diğer kısmını ise Türk Dil ve Tarih kurumları, Adana ile Ankara belediyeleri gibi vasıtalarla Türk milletine bağışlamıştır.

Atatürk'ü anlamakta zaman zaman zorlanan kişiler olduğu görülmektedir. Bazıları doğru bakış açısına sahip olmamak neticesinde bu duruma düşerken, bazıları da kendine farklı bir fikirsel anarşi duruşu kazandırabilmek için bunu

bilinçli yapmaktadır. Öncelikle bakış açısı bakımından problemli olan düşünce sahiplerinin kendilerini tarafsız bir noktaya konumlandırmaları gerekmektedir. Bilimsel bakış olan "determinizm" ilkesi doğru uygulandığı takdirde bu sorun ortadan kalkacaktır. Bilimsel bakış der ki; *"Aynı şartlar altında, aynı sebepler aynı sonuçları doğurur."* yani 1920 ile 1938 arası dönemin hem dünya hem ülke açısından şartları 2017 yılı ile aynı değildir. İçinde bulunduğumuz imkân ya da imkânsızlıklar dâhilinden bakarak Atatürk ve devrimlerinin yapıldığı dönemi değerlendirmek insani ahlaka da fikir ahlakına da uygun değildir. Bu zaviye ile yola çıkanlar, en iyi ihtimal ile cahilce yorum yapmaktadırlar. Art niyetliler ise Atatürk üzerinden Türk milletinin tarihine, geçmişine ihanet etmek; kanıyla, canıyla, imanıyla, azmiyle ortaya çıkarmış olduğu Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin temeline dinamit koymak üzere programlanmış lejyonerlerdir. Yaptıkları hainlik, hayasızlık ve vicdansızlıktır. Türkiye Kamu-Sen ve Türk Eğitim-Sen bu davranışı sergileyenlerin en ağır cezayı alabilmesi için bütün meşru yollara başvuracak ve meselelerin takipçisi olacaktır. Geçtiğimiz Temmuz ayında yaşadığımız darbe girişimi, iç ve dış politikada yaşananlar Atatürk'ün "fikri hür, vicdanı hür" nesiller yetiştirmek istemesinin en açık ispatıdır. Türk milletinin her bir ferdi, devletin her bir memuru hiçbir kesimin veya yapının emrinde olmamalıdır. Bağımsız ve devletine yasalar ile bağlı olmalı ki yol ayrımına geldiğinde herhangi bir kişiyi değil devletini ve milletini seçme iradesini kullanmaktan çekinmemelidir. Bu sistemin oturmasının en basit yolu ise eğitimde fırsat eşitliği ile bütün devlet kurumlarında emniyet, sadakat ve liyakatin ön planda tutulmasından geçmektedir. Günümüzde yaşanılan gelişmeler, ahbap çavuş ilişkisi, hukuksuzluklar, adam kayırma, hak ve özgürlüklere saygısızlık Atatürk'ü anlamadığımızın en basit ve en acı göstergesidir. Hatta bu düzensizliği ve adaletsizliği toplumsal bir kanıksama noktasına getirenler ile Atatürk'e ahlaksız ve haince saldıranların aynı kaynaktan kontrol edildiğini ifade etmek için müneccim olamaya gerek yoktur. **Bu hainler, Türk milletinin tarihine, kültürüne, referans noktalarına saldırarak mihenk noktalarımızı ortadan kaldırmaya çalışarak "afazi" hastalığına yakalanmış bir toplum yaratmayı amaçlamaktadırlar.**

Bir Türk çocuğu olarak doğan, yedi yaşında yetim kalan, devletin yatılı imkanları ile okuyan, günümüzde oldukça kısa sayılan 57 yıllık ömrüne pek çok zafer ve inkılap sığdıran, son nefesine kadar yüreği Türklük için çarpan Askeri Deha, Büyük Devlet, Fikir ve Bilim Adamı, Başöğretmen Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ü bu vesile ile bir kez daha rahmet, minnet ve şükran ile yâd ediyor, Türk milleti ve eğitim camiası olarak *"emanetinin bekçisi"* olduğumuzu bir kez daha ifade ediyorum.

Mustafa Kemal ve Devletin Kuruluşu

Prof. Dr. Bayram KODAMAN
Emekli Öğretim Üyesi

Bilindiği gibi tarihi süreç içerisinde milletleşebilmiş veya millet seviyesine çıkabilmiş toplumların sayısı pek çok değildir. Günümüzde BM'de iki yüze yakın devlet olmasına rağmen millet sayısı kırk veya elliyi geçmemektedir. O halde millet nedir? Millet, belirli bir kültür ve medeniyet seviyesine çıkmış fertlerin, aidiyet duygusuyla bağlı oldukları toplumdur. Bu aidiyet bağına göre de milletlerin teşekkül tarzları farklılaşabilmektedir. Bu aidiyet bağı; soy, din, dil, ırk, coğrafya, tarih, kültür gibi unsurlardan biri, ikisi veya hepsi olabilmektedir. Bu açıdan bakıldığında söz konusu aidiyet bağlarının hemen hemen hepsi, Türk milletinin oluşmasında az veya çok rol oynamışlardır. Mustafa Kemal'in stratejisinde evvala Türk Milletine dayanma ve Türk Milletini merkeze alma vardır. Türk derken, elbette ki 1924 Anayasasında tarif edildiği gibi, "devlete vatandaşlık bağı ile bağlı herkese Türk denir" ifadesi esas alınmıştır. **Devlet** kavramına ve yaşayan devletlere baktığımızda pek çok farklı devletler karşımıza çıkmaktadır. Bunların başında sadece bir millete dayanan **Milli Devlet** (Millet-Devlet) gelmektedir. Ayrıca çok milletli devletler (imparatorluklar) ve İsviçre gibi millete dayanmayan federe devletler de vardır. Milli devletlerde "millet devleti mi; yoksa devlet milleti mi kurmuştur" hala tartışma konusu olmaktadır. Mustafa Kemal'in ikinci ana stratejisi millete dayalı üniter bir devlet kurmaktır. Her ne kadar günümüzde bazı federalist ve küreselci entelektüeller milletin sun'i ve politik bir oluşum olduğu iddiasıyla millet ve milli devlet döneminin aşıldığını ifade etmektedirler. Marksist kökenli aydınlar da temelde milleti ve devleti inkâr ettiklerinden dolayı millet ve milli devlete şiddetle karşı çıkmaktadırlar. Her iki görüşe rağmen millet ve milli devlet gerçeği bütün gücüyle hala Almanya'da, Fransa'da, Rusya'da, Çin'de yaşamaya devam ettiği gibi Türkiye'de de varlığını sürdürmektedir. Millet-Milli Devletten vazgeçmek Türkiye Devleti'nin felsefesine ve Atatürk'ün stratejisine tamamen terstir.

Kuruluş stratejisinin bir diğer parçası olan **vatan** kavramına gelince; ister millet olsun ister olmasın her beşeri toplumun hayatta kalması için toprağa ve mekâna ihtiyacı vardır. Hayatta kalma şansı buna bağlıdır. Bunun için en şiddetli mücadeleler mekân-toprak-yurt ve vatan için olmuştur- olmaktadır. Zira toprak hayat için ve var olmak için yegâne üretim ve enerji kaynağıdır. Bu sebepten dolayı toprağa maddi değerinin üstünde manevi bir değer yüklenerek **vatan** adıyla kutsallaştırılmıştır ve cazibesi arttırılmıştır. İşte Mustafa Kemal'in üçüncü stratejisi Türk milletine ve devletine sınırlarını Misak-ı Milli ile çizdiği bir vatan kazandırmaktı. Mustafa Kemal 1919–1923 arasında milli iradeyi arkasına alarak onun adına önce misak-ı milli ile sınırları çizilen vatanı kurtardı, kültür asabiyetiyle birbirine bağlı Türk Halkına İstiklalini kazandırdı ve Lozan'da da Türk devletini tasdik ettirerek 29 Ekim 1923'te Türkiye Cumhuriyeti Devletini dünya kamuoyuna ilan etti.

Mustafa Kemal ve 1923 Sonrası

Mustafa Kemal için, gerek 1923 öncesi gerekse sonrasında gerçekleştirmeye çalıştığı stratejileri veya politikalarına ilham kaynağı olabilecek birbirinden farklı hatta birbirine rakip modeller veya sistemler mevcuttu. Mustafa Kemal kendi sistemini kurarken önünde üç seçenek vardı. Birincisi yeni, orijinal bir sistem yaratmaktı. Ancak Avrupa için orijinal gelebilecek yeni bir sistem yaratılması imkânsızdı. Buna karşılık İslam dünyası için yeni ve orijinal sayılabilecek laik toplum sistemini getirmeyi başardı. İkinci seçenek; dünyada var olan modellerden birini kısmen veya tamamen uygulamaktı. Üçüncü seçenek ise mevcut sistemleri iyice tahlil ederek seçici bir yaklaşımla her birinden faydalı ve uygun yönlerini alıp farklı bir senteze ulaşmaktır. Mustafa kemal bu sonuncu yöntemi seçti ve gerçekten Avrupa için olmasa bile Türk Dünyası, İslam dünyası ve diğer sömürge ülkeleri için örnek alınabilecek **Kemalizm** adıyla siyaset literatürüne giren bir model yaratmıştır.

Mevcut Modeller Nelerdi?

1.**Liberalizm – veya Liberal model:** Fransız İhtilali'yle uygulama alanı bulan XIX. Yüzyılda bütün dünyayı etkileyen ve yeni bir dünya düzeni vaat eden liberal sistemin politik felsefe olarak, hürriyeti; sosyal felsefe olarak, ferdi; hakikat felsefesi olarak, aklı; esas alması ve demokratik laik toplumu öngörmesi bakımından Mustafa Kemal'e hem yabancı değildi hem de cazip geliyordu. Özellikle uluslararası münasebetlerde milleti, milletlerin eşitliğini, milliyetçiliği ve milli devleti ön plana çıkarması ve her millete milli bir vatanı meşru hak kabul etmesi liberal anlayışın tercih edilmesini kolaylaştırıyordu. Ayrıca **Wilson** prensiplerinin 12. maddesinde Türkler için müstakil bir devlet ve vatan öngörülmesi hem Mustafa Kemal'e cesaret vermiş hem milli mücadeleyi meşrulaştırmış olması açısından da liberal dünyaya biraz daha yakınlaşmamızı sağlamıştır. Buna rağmen Mustafa Kemal'in emperyalist liberal dünyaya karşı siyaseten daima mesafeli dikkatli durmayı ihmal

etmediğini unutmamak lazımdır. **2. Faşist modeller:** Bunlar, XX. Yüzyıl Avrupa'sının ürünü olarak Almanya ve İtalya'da kapitalizmin gayri meşru çocuğu olarak ortaya çıkan faşizm ve nazizm kaynaklı otoriter ve totaliter modellerdir. Ferdi ezen veya yok farz eden, milletlerin eşitliğini kabul etmeyen ırkçı ve saldırgan olan bu modeller Mustafa Kemal tarafından üzerinde bile durulmaya değer görülmemiştir. 1919–1939 Tarihleri arasında diktatörlerin moda olduğu ve liberal demokratik sistemlerin gözden düştüğü dikkate alındığında Mustafa Kemal'in milleti ve devleti inşa ederken karşılaştığı sıkıntıları ve güçlükleri anlayışla karşılamak herhalde doğru olacaktır.

3. Komünist Toplum Modeli: 1917 Rus İhtilali ile uygulamaya konulan liberal kapitalizme alternatif olduğunu ve yeni bir dünya düzeni vaad eden komünist sistem milleti, dini, devleti, mülkiyeti reddetmesi açısından Mustafa Kemal'e hiç cazip ve uygulanabilir gelmemiştir. Ancak halkçılık ilkesini Rus örneği ile ilişkilendirenler vardır. Milli mücadele zamanında Rusya'nın desteğine ve Lenin'in dostluğuna rağmen Mustafa Kemal, Komünizme uzak durmuş ve soğuk kalmıştır. Bunun en önemli sebebi Mustafa Kemal'in ideolojik bağımsızlığı, siyasi bağımlılık kadar tehlikeli görmüş olmasıdır. **4.Osmanlı Modeli:** Bu model, Osmanlı İmparatorluğu'nun çöküşüyle birlikte bütün yönleriyle geçerliliğini ve cazibesini kaybetmiş bulunuyordu. Çünkü bu modelin gücü bizzat kendi devletini kurtarmaya yetmemiştir. O halde Mustafa Kemal'in kuracağı Yeni-Modern Milli Türk devleti için ilham kaynağı olması mantıki de değildi, şart da değildi. Zaten Vahdettin'le birlikte Osmanlı Birliği (Panottomanizm), Halife ve Araplarla birlikte İslam Birliği(Panislamizm), Enver Paşa'yla birlikte de Türk Birliği(Pantürkizm) umutları gitmişti. Elde, Osmanlı toplumu adına Anadolu Türkleri, İslam toplumu adına Anadolu Müslümanları; Türklük namına da yine Anadolu'nun Türkleri kalmıştı. Bu durumda Mustafa Kemal yapılması gerekeni yapmış, Anadolu Türklerine ve Anadolu Müslümanlarına istiklal kazandırmış ve onların müstakil bir milli devlete sahip olmalarını sağlamıştır. Demek ki görüldüğü üzere Mustafa Kemal, Osmanlı'dan sadece kültürüyle birlikte Anadolu Türklüğünü ve Anadolu Müslümanlığını almıştır. Bu insanları tekrar Osmanlı'nın **tebaası, Halife'nin kulu** ve Avrupa'nın sömürgesi yapmaya hiç niyetli olmamıştır. Çünkü Mustafa Kemal, din adına Allah'tan başka hiçbir kimsenin önünde diz çökmeyen bir insan tipi; çağdaşlaşma adına hiçbir devlete boyun eğmeyen bir Türk milleti yaratmanın peşinde idi. 1933'te Cumhuriyet'in Onuncu yılında Dr. Zeki adında birisine söylediği gibi, ancak böyle bir millet veya devlet ileride Türk Dünyasına ilham kaynağı ve model olabilecektir.

Sonuç, kuruluş stratejisi olarak Mustafa Kemal**,** Milli Mücadelede **Misak-ı Milli** ile işe başlamış hedef sınırlarını belirlemiş ve başarılı olmuş; daha sonra da çağdaşlaşma için ekonomik bağımsızlığı temin edecek **Misak-ı İktisadiye**'yi ve son olarak da fikir-kültür istiklalini temin edecek **Misak-ı Maarif**'i hayata geçirmeyi amaç edinmiştir. Böylece ileride Türk Dünyasına ve İslam Dünyasına örnek olabilecek bir model yaratmayı başarabilmiştir. Ancak, Mustafa Kemal'den sonra gelen hükümetler Türkiye'yi geri kalmış veya kalkınmakta olan ülke vaziyetinden çıkarıp kalkınmış,çağdaş ve tam bağımsız bir ülke haline getiremedikleri için Türkiye'ye model olma şansını kaybettirmişlerdir.

Dünya Gözüyle Atatürk

"İngiliz ulusu, ATATÜRK'ün devlet adamı niteliklerini ve ortaklaşa bağlı bulunduğumuz Batı idealleriyle iki ülkemiz arasındaki dostluğun kuvvetlenmesi yönünde yaptıklarını hayranlık ve minnettarlıkla daima anacaktır."

II. Elizabeth

İngiltere Kraliçesi

VATAN ELDEN GİDERSE

Atatürk İstiklal Savaşı için Anadolu'ya geçtikten ve Erzurum Kongresini yaptıktan sonra Sivas'a dönmüş; orada ikinci kongreyi açmıştı. Bu sırada lise binasında yatıyor, çalışıyor; toplantılar yapıyordu.En basit ihtiyaçlarını bile temin edecek halde değildi; bazı geceler sabahlara kadar küçük petrol lambasının cılız ışığında çalışıyordu.

Bir aralık padişahın ona lise binasından çıkmasını emrettiği, baskın yapılacağı, yakalanıp asılacağı hakkında şehirde haberler dolaşmaya başladı. Atatürk'ün hizmetini basit fakat temiz ruhlu fedakar bir Türk genci yapıyordu. Bu delikanlının babası gizli gizli ve sık sık geliyor, oğluna:

–Etme eyleme; evine dön; bugün yarın şehir basılacak; Mustafa Kemal ve arkadaşları yakalanacak onlar herşeyi göze almışlar; sen aileni düşün

diyordu. Atatürk bu geliş gidişin farkına vardı; birgün delikanlıyı yanına çağırdı ve sordu:

–Sık sık sana gelen kimdir?

–Babam!...

–Ne istiyor

Delikanlı herşeyi anlattı. O zaman Atatürk ona doğru biraz daha ilerledi; elini omzuna koydu ve dedi ki:

–Hizmetinden memnunum, fakat baba hakkı büyüktür. Mademki razı olmuyor, git! Fakat babana söyle ki vatan elden giderse evladın ne hükmü kalır?

N. A. Banoğlu, Yayınlanmış Belgelerle Atatürk, Siyasi Ve Özel Hayatı-İlkeleri, 2. Baskı, İst. , 198, S. 121

Atatürk ve Türk Dünyası

Prof. Dr. İsa ÖZKAN

Gazi Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğretim Üyesi

Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün Türk dünyası hakkındaki düşünceleri gerçekçi bir temele dayanır. Zira O, gençliğinden itibaren Balkan, I. Dünya ve Millî İstiklâl Savaşı yıllarında Osmanlı Devleti'ndeki fikrî ve siyasî akımları bizzat dikkatle takip etmiş, siyasî, askerî, kültürel ve ekonomik bakımdan tenkidi ve tahlili ile hangilerinin gerçekleşme imkânı bulabileceği konusunda bunları yüksek öngörüyle değerlendirmişti. Atatürk'ün Türk dünyası hakkındaki görüşlerini değerlendirmek için kronolojik olarak onun hayatına bakmak gerekecektir.

O her şeyden önce bugün hudutlarımızın dışında kalan Doğu Makedonya'daki Yunanistan'ın Selanik şehrinde doğmuştur. O yıllarda Selanik bir imparatorluk şehridir. Çeşitli din ve kültürlerden insanların yaşadığı bu şehirde Mustafa Kemal tamamiyle bir Türk terbiyesi ile yetişir. Selanik, kültürel ve tarihî potansiyel olarak daha sonra 1911 yılında Genç Kalemler adıyla Ömer Seyfeddin, Ziya Gökalp, Ali Canip gibi simaların çıktığı ve Türk dilinin tarihi bakımından önemli bir safhası olan "Yeni Lisan" hareketinin başlatıldığı yer olacaktır.

Harp Akademisi'ni bitiren Mustafa Kemal'in ilk görev yeri, kurmay yüzbaşı olarak atandığı Şam oldu. Burada sosyo-kültürel yapıyı, ülke coğrafyasının gerçeklerini, ayrılıkçı kabile reislerini kısacası Suriye

cephesini tanıma fırsatını elde etti. 1907 yılında ise, kolağası olarak çok iyi bildiği Selanik'te görevlendirdi. Mustafa Kemal, 31 Mart Olayı'nın çıkması üzerine Harekât Ordusu'nun kurmay başkanı olarak İstanbul'a geldi. İsyanın bastırılmasından sonra, tekrar Selanik'e döndü. 1910 yılında askerî manevraları takip amacıyla Fransa'ya gönderildi. 1911 yılında ise Trablusgarp Savaşı'da yeni sömürge hayalleri içinde olan İtalyanlar'a karşı binbaşı olarak Derne ve Tobruk'da savaştı.

Balkan savaşı çıktığında Mustafa Kemal'e, Gelibolu ve Bolayır'da görev verildi. Balkan Savaşı'ndan sonra Sofya ve Belgrad Askerî Ataşeliklerinde bulundu. Bu sıralarda yarbaylığa terfi etti. Evlad-ı fatihan'ın altı yüzyıl ikinci sınıf vatandaş olarak yaşadığı Balkanlarda hâkim unsur iken nasıl teba hâle geldiğini, savaşları, komitacıları, yüzbinlerin sürgünü diye bilinen göçleri, velhasıl topyekûn hazin durumumuzu yakından müşahede etmiştir. 1910'lu yıllarda Balkan harbinde yaşadıklarımız millî kollektif şuuraltımızı öylesine yaralamıştır ki Fuad Köprülü'nün kaleme aldığı şiir bu durumu ibretle yansıtmaktadır:

Tuna boylarında sıra selviler
Tan yeli estikçe sessiz ağlarmış;
Gül bahçelerinde baykuşlar öter,
Şu viranelikler eski bağlarmış;
Namazgâh bir otluk: Kalmamış taşı;
Çeşmelerden akan kanlı gözyaşı
Orda bir güzel var çatılmış kaşı;
Ak alnına kara çatkı bağlarmış.

Kırık minarelerden duyulmaz ezan
Söğüt dallarında hasta serçeler
Hep ocaklar sönmüş, devrilmiş kazan
Eski akın destanını heceler.
Bir inilti duydum sandım, bir ozan;
Tuna ağlıyormuş bazı geceler
Sesime ses veren karlı dağlarmış.
Göğsünde kefensiz şehitler varmış.

Mustafa Kemal, Osmanlı Devleti'nin Birinci Dünya Savaşı'na girmesiyle Tekirdağ'daki 19. Tümen Komutanlığı'na atandı ve Çanakkale Savaşları'nda büyük başarılar kazandı. Düşmanların Çanakkale'den ümitlerini kesip çekilmeleri üzerine 1916 yılında Doğu cephesinde görevlendirildi. Burada Ruslara karşı savaşarak Muş ve Bitlis'i kurtardı, generalliğe terfi etti. Daha sonra Şam ve Diyarbakır'da görev yaptı. 1917 yılında da Yıldırım Orduları Komutanlığı'na bağlı 7. Ordu'nun başına getirildi. Alman generali ile anlaşamadı ve istifa ederek İstanbul'a döndü.

Mustafa Kemal, İstanbul'da iken veliaht Vahdettin ile birlikte Almanya'ya gitti. Burada askerî çevrelerde incelemeler yaptı. İstanbul'a döndükten bir süre sonra böbrek rahatsızlığı sebebiyle Viyana ve Karlsbad'a giderek tedavi gördü. Dönüşünde 7. orduya tekrar komutan oldu. Burada İngilizlere karşı başarılı savunma savaşları yaptı. Mondros Ateşkes Antlaşma-

sının imzalandığı günlerde Yıldırım Orduları Komutanlığı'na getirildi. Ancak yapılacak pek bir şey kalmadığı için İstanbul'a döndü. Bu arada 13 Kasım 1918 yılında İtilaf Devletleri İstanbul'u işgal etmiş; özellikle İngilizlerin baskısıyla Ahmet İzzet Paşa hükümeti istifa etmiş, yerine Tevfik Paşa sadrazamlığa getirilmişti. İtilaf devletleri Meclis-i Mebusan'ın dağıtılması için padişaha baskı yaparlar. Baskılara dayanamayan padişah 12 Aralık 1918 tarihinde meclisi dağıtır. Son Osmanlı Meclis-ı Mebusan'ında biricinin aksine 288 üyenin, 147'si Türklerden seçilmiştir. 1919 yılının Mart ayında Tevfik Paşa hükümeti görevden alınır; yerine Damat Ferit Paşa hükümeti atanır. İngiliz hayranı olan Damat Ferit, İzmir'in Yunanlılar tarafından işgaline kayıtsız kalmış, Doğu Anadolu'nun parçalanması konusunda sesini çıkarmamış, daha sonra ise Anadolu'daki millî hareketi engelleyici tutum takınmıştı. Suriye cephesinden İstanbul'a dönen M. Kemal, İtilaf Devleti donanmasını İstanbul limanında görünce "Geldikleri gibi giderler." demişti. Dokuzuncu ordu müfettişliğini kabul ederek Samsun ve çevresinin güvenliğini sağlamak üzere Samsun'a çıktı.

Görüldüğü üzere Mustafa Kemal millî mücadeleye kadar geniş imparatorluk coğrafyasının pek çok yerinde görev yapmış, Avrupa'da Almanya, Fransa, Avusturya gibi ülkelerde bulunmuştur. Osmanlı Devleti'nin son dönemi Türk milletinin ölüm kalım mücadelesine sahne olmaktadır. Böyle bir dönemde Atatürk, sosyal, siyasî, ekonomik ve kültürel birikimiyle memleketin içinde bulunduğu şartları ve Türk dünyasını çok iyi değerlendirmiştir. Tunuslu Hayreddin, Ziya Paşa ve Namık Kemal gibi Osmanlıcılık cereyanını ortaya atanları ve takipçilerini, Şeyhülislam Musa Kazım Efendi, Mahmud Esat gibi "Dinî hükümlerden ve şeriattan zerre kadar inhiraf caiz değildir." diyen İslamcılarla "İlerlememize engel olan islamiyet değil, bize öğretilen yanlış an'aneler ve hurafelerdir." tezini savunan Batı kültürüyle temas etmiş, eleştiri ruhuna sahip Said Halim Paşa, M. Şemsettin (Günaltay) ve Mehmed Akif Ersoy gibi ılımlıları; Süleyman Nazif, Bursalı Tahir Bey, Ahmed Hikmet Müftüoğlu, Necip Asım Yazıksız, Ziya Gökalp gibi Türkçüleri, Abdullah Cevdet gibi garpçı(batıcıları); Baha Tevfik, Nüzhet Sabit, Ali Namık ve Celal Nuri gibi Sosyalist ve Marksistleri yakından takip etmiş ve savundukları fikirleri çok iyi tahlil etmişti.

O, Kurtuluş Savaşını Türk milletine dayanarak gerçekleştirmiş ve yeni Türk devletini de aynı millete dayanarak kurmuştu. 1937 yılında "Cumhuriyetimizin dayanağı Türk topluluğudur. Bu topluluğun fertleri ne kadar Türk kültürü ile dolu olursa o topluluğa dayanan cumhuriyet de o kadar kuvetli olur." *cümleleriyle düşüncelerini ifade eden Atatürk, 1937 yılında yaptığı bir konuşmada,* "Ben, 1919 Mayıs ayı içinde Samsun'a çıktığım gün elimde hiçbir kuvvet yoktu. Yalnız büyük Türk Milleti 'nin asaletinden doğan ve benim vicdanımı dolduran yüksek ve manevî bir kuvvet vardı. İşte ben bu millî kuvvete, bu Türk Milleti'ne güvenerek işe başladım. Ben, Türk ufuklarından bir gün mutlaka bir güneş doğacağına, bunun hararet ve kuvvetinin bizi ısıtacağına, bundan bize bir güç çıkacağına o kadar emindim ki, bunu âdeta gözlerimle görüyordum." *demiştir.*

"Biz milliyet fikirlerini tatbikte çok gecikmiş ve çok tembellik göstermiş bir milletiz. Bilirsiniz ki, milliyet nazariyesi, millet ülküsünü inhilâle(eritmeye, dağıtmaya) çalışmakta olan nazariyelerin dünya üzerinde tatbik kabiliyetleri kalmamıştır. Bizim milletimiz, milliyetinden gaflet edişinin çok acı cezalarını gördü. Osmanlı Devleti'nin dâhilindeki çeşitli kavimler hep millî akidelere sarılarak, milliyet ülküsünün kuvvetiyle kendilerini kurtardılar. Biz ne olduğumuzu sopa ile içlerinden kovulunca anladık. Anladık ki, kabahatimiz kendimizi unutmaklığımızmış".

Atatürk'ün vatan ve millet anlayışında hayal ve maceraya yer yoktur. Bu sebeple o, milliyet ve vatan meselelerinde çok iyi düşünülmesi; her dönemde ve şartta nelerin yapılabileceği, nelerin yapılamayacağını iyice değerlendirilmesi gerektiğine inanmaktadır.

1928 yılında Türkiye dışındaki Türklerin kültür sorunlarıyla ilgilendiğimizi "Büyük Türk Tarihine, Türk dilinin kaynaklarına, zengin lehçelerine eski Türk eserlerine önem verdiğimizi" en uzaktaki Türklerin dil ve kültürlerini bile ihmal etmediğimizi söylemiştir. Aynı konuşmasında Atatürk:

"Milliyet davası şuursuz ve ölçüsüz bir dava şeklinde düşünülmemeli ve savunulmamalıdır. Milliyet davası şuurlu bir ideal meselesidir. Şuurlu ideal demek, müspet ilimlere, ilmî usullere dayandırılmış bir hedef ve amaç demektir... Hareketlerin imkân sınırları ve öncelikleri mutlaka hesaba katılmalıdır."

"Biz Pan-İslamizm yapmadık, belki yapıyoruz, yapacağız dedik. Düşmanlar da yaptırmamak için "bir an önce öldürelim" dediler. Pan-Turanizm yapmadık; yaparız, yapıyoruz dedik, yapacağız dedik ve yine öldürelim dediler. Bütün dava bundan ibarettir. Bütün dünyaya korku ve telaş veren kavram

bundan ibarettir. Biz böyle yapmadığımız ve yapamadığımız kavramlar üzerinde konuşarak, düşmanların sayısını ve üzerimize olan baskılarını çoğaltmaktan ise tabiî sınıra, meşru sınıra dönelim. Haddimizi bilelim. Binaenaleyh efendiler, biz hayat ve istiklâl isteyen milletiz ve yalnız ve ancak bunun için hayatımızı esirgemeyiz." [1]

Atatürk 1923 yılında Hatay için şöyle demişti: "Kırk asırlık Türk yurdu düşman elinde kalamaz. Günü gelecek siz de kurtulacaksınız." Gerçekten de 1939 yılında O'nun bu sözleri gerçekleşmiş Hatay anavatana katılmıştı.

1 Atatürk, *Söylev ve Demeçler.* C. 2, Ankara, 1989, s. 201.

Yakın coğrafyamızdaki Kıbrıs konusunda Atatürk son derece hassastır. "93 Harbi" diye bilinen 1877-78 Osmanlı-Rus savaşında Ruslara karşı devletimizi destekleyeceğine dair verdiği söz üzerine yönetimi İngilizler'e bırakılan Kıbrıs'la ilgili olarak bir tatbikat esnasında etrafındakilere düşüncelerini ifade eder. Gazi, önce güney illerimizdeki tatbikata katılan subaylara "Türkiye'nin yeniden işgal edildiğini ve Türk kuvvetlerinin sadece bu bölgede mukavemet ettiğinizi farz edelim. İkmal yollarımız ve imkânlarımız nelerdir?" diye sorar. Subaylar çeşitli görüş ve düşünceler ileri sürerler. Atatürk hepsini sabırla dinler. Sonra elini haritaya uzatır ve Kıbrıs'ı işaret ederek: "Efendiler, Kıbrıs düşman elinde bulunduğu sürece bu bölgenin ikmal yolları tıkanmıştır. Kıbrıs'a dikkat ediniz. Bu ada bizim için önemlidir." der.[2]

Atatürk, Kıbrıs Talebe Cemiyeti'ni himayesine almış ve kendisini ziyarete gelen bu cemiyetin faal üyelerinden Kıbrıslı Şevket Yurdakul'a adını ve soyadını sormuştur. Yurdakul soyadını duyunca Mehmet Emin Yurdakul ile akrabalığı olup olmadığını öğrenmek ister. Genç öğrenci ise "Kıbrıs'ın yurt, bilhassa İstanbul için İngilizler'e kul olarak verildiğini ve kendisinin de o sebeple Yurdakul soyadını aldığını" öğrenince; "yakında orası da kölelilikten kurtulacaktır" diyerek yanında bulunan Tevfik Rüştü Aras'a dönerek "İşitiyor musun Aras, Kıbrıslıları'ın duyduğu hasreti, üzüntüyü" der.

Hatay meselesinin gündemde olduğu yıllarda Kıbrıslı Saffet Ergin, Gazi'ye Kıbrıs'ın geleceğinin ne olacağını sormak cesaretinde bulunur. Gazi onun omuzunu sıvazlayarak "Onun da sırası gelecek Saffet Bey" der.[3]

Kıbrıslı Türkler de her olayda Türkiye'nin yanında olmuşlar, geleceklerin Türkiye ile birlikte olmakta görmüşlerdir.

Kıbrıs'ta çıkan Doğru Yol (12.01.1920 tarihli nüshası) ve Söz (22.07.1922 tarihli nüshası) gazetelerinde Mehmet Remzi Okan yazdığı yazılarla Anadolu'daki Millî Mücadele'de kaybedilen ve kazanılan savaşları şehit sayılarını yazmak suretiyle halkı bilgilendirmekle kalmamış, Anadolu'ya gönderilmek üzere "Hilâl-i Ahmer"e

2 Sabahattin İsmail, "Atatürk ve Kıbrıs Türkleri" *Üçüncü Uluslararası Atatürk Sempozyumu, 3-6 Ekim 1995,* Ankara, 1998, s. 359.
3 Sabahattin İsmail, *a.g.e.*, s. 365.

yardıma çağırmıştır. Hürriyet ve Terakki Kulubü'nün 25 Mart 1925'te düzenlediği müsamereden elde edilen 270 sterlin bütün engellemelere rağmen Anadolu'ya ulaştırılmıştır.

Yine Mehmet Remzi Okan, Söz Gazetesi'nde: "Anadolu'da askerlerimizin yaralarını sarmak, onların tedavi ve iaşelerini temin etmek bütün Müslümanlar'a farzdır. Ahvâl-ı siyasiye dolayısıyla harbe bilfiil iştirak edemeyen bizim gibilerin mutlaka iane vermeleri lazımdır. (...) Arkasında gözleri yaşlı nişanlısını veya

haremini din ve vatanın selameti namına terk ve düşmanın ateş açan güllelerine göğüslerini siper yapan Mehmetçiklerin fedakârlıklarını takdir ettiğimizi ianelerimizle ispat etmeliyiz. Zekat vermek ve kurban kesmek emri şerefine ittiba eylemek isteyenlerin şer'an vermekle mükellef oldukları, mebaliği Hilâl-i Ahmer'e verirlerse indullah dahi ziyade nail-i ecir ve sevabat olacakları şüphesizdir".

Yine bir konuşmasında "Kıbrıs'ta Türk dili sönmemelidir" der.[4]

Atatürk şark cephesi ve bilhassa Azerbaycan hakkında oldukça duyarlıdır. Azerbaycan Türklerini, Türkiye Türklerinin kardeşleri olarak görmektedir.

"Bugün Azerbaycan'ın istiklâlini temsil eden sancağı çekerken ellerimin bir takım hissiyat ve teessürat ile mütehharrik olduğunu duyuyorum. Filhakika sancağı çeken benim ellerim idi. Ellerimi tahrik eden, bugünkü bayrağa müşterek olan bütün Türkiye halkının hakiki ve samimî kardeşlik hissiyatı idi (14.10.1921).

18 Ekim 1921'de Azerbaycan'ın Ankara elçisine şunları söylemektedir: "Azeri Türklerinin dertleri kendi dertlerimiz ve sevinçleri kendi sevinçlerimiz gibi olduğu için onların isteklerine nail olmaları, hür ve bağımsız olarak yaşamaları bizi pek ziyade sevindirir." "Türkün saadeti ve mazlumların kurtuluşu yolunda Azerbaycan Türklerinin de kanını dökmeye hazır bulunduklarına dair olan beyanatınız istilacılara karşı Türkün ve mazlumların kuvvetini artıran pek kıymetkâr bir sözdür. Bugünkü sınırlarımız dışında, başka ellerde, başka siyasî zümrelerle isteyerek veya istemeyerek kader ortaklığı yapmış, bizimle dil, ırk ve menşe birliğine, yakın uzak tarih ve ahlâk yakınlığı görülen Türk topluluklarının durumu "tarihin bir hadisesinin bir neticesidir ve Türk milleti için elim bir hatıradır. Fakat Türk milletinin tarihen ve ilmen teşekküldeki asaleti, dayanışmayı asla ihmal etmez."

"Coğrafi vaziyeti göz önüne getirilirse, gerçekten Azerbaycan'ın Asya'daki kardeş hükümet ve milletler için bir temas ve dayanak noktası olduğu görülür. Azerbaycan'ın bu özel konumu, vazifesini pek mühim kılmaktadır"[5].

Azerbaycan kamuoyu da her zaman olduğu gibi o yıllarda da aydınlarından sade vatandaşına kadar Türkiye Cumhuriyeti için samimi hisler beslemektedir. Bilhassa Türkiye'de öğrenim görüp ülkesine dönmüş aydınların o günlerde Türkiye ve müşterek düşmanlar hakkında yazdıkları şiirler oldukça ilginçtir. Mesela Ahmet Cevat, İstanbul'un İngilizler tarafından işgal edilmesi üzerine: Men sevdiğim mermer sineli yarin Deyirler goynunda yabancı el var Bakıp ufuklara, uzak yollara, Ağlayırmış mavi gözler akşamla,

Ey solgun üzlü dalgın İstanbul! Mavi gözlerin çoh baygın İstanbul!

Men sevdiğim gız dünya gözeli, Ona bu dünyada eş yaranmamış Deyirler könlünü felek pozalı, Sürmeli telleri hiç daranmamış,

Ey solgun üzlü, dalgın İstanbul! Mavi gözleri çoh baygın İstanbul!

Bir ilan sarılmış ince beline.

Ey solgun üzlü, dalgın İstanbul, Mavi gözlerin çoh baygın İstanbul.

diyerek bu emsalsiz dünya incisi şehrin işgalini, İstanbul'un beline sarılan bir yılana benzetir.

Yine Ahmet Cevat, Millî Azerbaycan Cumhuriyeti'nin 1919 yılında kurulmasının arefesinde Kafkas petrollerini ele geçirmek amacıyla plânlar kuran İngilizlerin niyetlerini anlatmak için: Bakı'ya gelmişsen salam vermeye, Ey Han sarayını dutan İngilis Giderken Ka'beye hacı kervanı Hacılar yoluna çıkan İngilis Damagında Çanaggala acısı Sen misen Türk ellerinin yağısı? İslam dünyasının ölüm çalgısı Ölüm niyyetiyle yıkan İngilis!

4 Sabahattin İsmail, a.g.e. s. 365-367.

5 Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri II., Ankara, 1989, s. 24.

Sarıp Hindistan'ın cansız golunu,
Geldin bağlama Turan yolunu
Aldatıp her yerde Tanrı gulunu
İnsanları ucuz satan İngilis!

demiştir. Sözü geçen şiiri kaleme alan Ahmet Cevat, 1937 yılında Sovyetler Birliği'ndeki Stalinizmin gereği olarak burjuvazi ile Pantürkizm ve Panislamizm'e hizmet etmekle suçlanan onbinlerce Türk soylu aydın işçi ve köylüler gibi tutuklanmış daha sonra da öldürülmüştür.[6]

Atatürk'ün Türk dünyası ile ilgili pek çok nutku içinde görüşlerinin en vecizi şüphesiz Cumhuriyetin onuncu yılı kutlamaları çerçevesinde 29 Ekim 1933 tarihinde Ankara'daki Ziraat Bankası lokalindeki yaptığı konuşmadır:

"Bugün Sovyetler Birliği dostumuzdur; müttefikimizdir. Bu dostluğa ihtiyacımız vardır. Fakat yarın ne olacağını kimse bu günden kestiremez. Tıpkı Osmanlı gibi, tıpkı Avusturya-Macaristan gibi parçalanabilir, ufalanabilir. Bugün elinde sımsıkı tuttuğu milletler avuçlarından kaçabilirler. Dünya yeni bir dengeye ulaşabilir. İşte o zaman Türkiye ne yapacağını bilmelidir. Bizim bu dostumuzun idaresinde dili bir, inancı bir, özü bir kardeşlerimiz vardır. Onlara sahip çıkmaya hazır olmalıyız. Hazır olmak, yalnız o günü susup beklemek değildir. Hazırlanmak lâzımdır. Milletler buna nasıl hazırlanır? Manevî köprülerini sağlam tutarak. Dil bir köprüdür... İnanç bir köprüdür... Tarih bir köprüdür...

Köklerimize inmeli ve olayların böldüğü tarihimiz içinde bütünleşmeliyiz. Onların bize yaklaşmasını bekleyemeyiz. Bizim onlara yaklaşmamız gerekli... "

M. Kemal Atatürk 29 Ekim 1933

Atatürk, uzak coğrafyalardaki Türk dünyasıyla münasebetin kurulmasını, köklerimize inmemizi, dil, tarih ve külterel bakımdan esaret altındaki Türklerle yakınlaşmamız gerektiği görüşündedir. Fakat bu yakınlaşma kültürel plândadır. "Benim en büyük fahrım, servetim Türklükten başka birşey değildir," diyen Atatürk'ün başka bir talebi yoktur. O, Türk milletinin mensuplarının bulundukları coğrafyalarda huzurlu bir hayat sürmelerini ister. Mustafa Kemal'in birinci plândaki milliyetçilik alanı "Misak-ı Millî" ile sınırları tespit edilen Türkiye'dir. Bu ülkenin kaynaklarının iyi kullanılması, topraklarının işlenmesi mamur hâle getirilmesi, üzerinde yaşayan insanların refah ve saadetlerini yükseltmesi onun temel arzusudur. "Biz haddini bilir kimseleriz. Gerçekleşmesine imkân olmayan emeller sahibi değiliz. Bugün esaret elemleri altında inleyen birçok dindaşlarımız vardır. Bunlar için de kendi çevrelerinde bağımsızlıklarını kazanmaları ve tam bağımsızlıkla memleketlerinin refah ve yükselmesine çalışmaları en büyük temennimizdendir.[7] Atatürk, her şeyden önce Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkıntıları arasından Türkiye Cumhuriyeti'nin millî bir devlet olarak kuruluşu ile "Türkiye Cumhuriyeti devletinin temeli Türk millî kültürüdür" derken yeni devleti bu kültür birliği etrafında kurmuştu. Türk kültürel birliğinin hudutlarımız dışında kalan kısmına Atatürk'ün kayıtsız kalması düşünülemezdi. Türk Tarih ve Dil Kurumlarını ihdas etmesi bu kültürel birliğin araştırılması için yapılması gerekenleri göstermekteydi. Atatürk'ün asker, devlet ve kültür adamı olarak vasıflarının yanı sıra bilim ve bilimsel düşünceye verdiği önem de bu hususu açık olarak ortaya koymaktadır. Şahsi kütüphanesinde bulunan beş bine yakın kitap ve özellikle Türk tarihi ve diliyle ilgili olarak *Orhun Abideleri* ve *Divanü Lügati't-Türk'ü* okuyarak bazı önemli gördüğü yerlerin altını çizmesi; Deguienes'in Hunların, Moğolların ve Daha Sair Garbi Tatarların Tarih-i Umumisi adlı beş ciltlik eserini okuyup bazı yerleri işaretlemesi onun bu yöndeki hassasiyetini göstermektedir.

Genç Türkiye Cumhuriyeti'nin o günkü şartları altında bu düşünce fevkalâde ileri görüşlü bir yaklaşımdır. 11 Temmuz 1932'de Türk Tarih Kongresi'nin kapanışı münasebetiyle Türk Dili Tetkik Cemiyeti adıyla bir cemiyetin kurulması kararlaştırılmış; bu cemiyet Atatürk'ün emriyle hazırlıklara başlayarak 26 Eylül 1936'da ilk toplantısını yapmıştır. Sonraki yıllarda tarih ve dil kongrelerine pek çok âlim katılır. Onların düşüncelerine itibar eder; yapılacakları kararlaştırırlar. Atatürk bütün Türklerin bir bayrak altında toplanmasını hedefleyen politikalara iltifat etmez; çünkü bunun gerçekleşmesini imkân dâhilinde görmemektedir. Türkiye Cumhuriyeti o günün şartları içinde Türklüğün biricik bağımsız devletidir. Gelişmiş ve güçlü bir devlet olması icap etmektedir. Türkiye, ancak bu şekilde dünyada yaşayan Türklerin de bir teminatı olabilir.

6 Azerbaycan'da 1928 yılından sonra resmen Kemalizme tepki başlatılmıştır. Mikayıl Müsfig, Salman Mümtaz, Tağı Şahbaz, Hacıbaba Nazarlı, Samed Mansur, Büyükağa Talıplı, Kantemir, Emin Abid, F. Köçerli, H. Zeynallı, M. Kuliyev, Atababa Musahanlı, Bekir Çobanzade, R. Ahundov. F. Ağazade, V. Huluflu, Halit Süat Hocayev, İdris Hasonov, Kulam Bağırov, Abdulla Tagızade yok edilmiştir. Azerbaycan'daki kıyımın kurbanlarını 29 bine ulaştığı belirtilmektedir. Amanoğlu, Ebulfez, "Atatürk, Kemalizm ve Azerbaycan Milli Kültürü" a.g.e. s. 475.

7 İnan, Afet, Mustafa Kemal Atatürk'ten Yazdıklarım, Ankara, 1981, s. 59.

Türk Ocakları, Türk kültürünün araştırılmasını ve bu hususta yapılan çalışmaların millete ulaştırılması amacıyla kurulmuştur. Atatürk, Türk Ocakları için "milletin harsı üzerinde önemli tesirler yapmalıdır." diyerek bu konudaki düşüncelerini ifade eder. Bu sebeple Türk Ocaklarının faaliyetlerini desteklemiş ve bir kısmına da bizzat kendisi iştirak etmiştir.

Türk dünyası yetmiş yıl boyunca tek bir bağımsız devlete, Türkiye Cumhuriyeti ile uluslar arası platformda temsil ediliyordu.

1990 yılında meydana gelen hadiselerden sonra bu sayı yediye yükselmiştir: Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Özbekistan, Türkmenistan ve Türkiye. Türkiye'nin bu ülkelerle çeşitli alanlarda gerçekleştirdiği ilişkiler kimsenin aleyhine değildir.

Atatürk'ün millet anlayışı Türkiye Cumhuriyeti devletine vatandaşlık bağıyla bağlı olan herkesi kapsamaktadır. O, 1981 anayasasının 66. maddesinde ifadesini bulan "Türkiye Cumhuriyeti'ne vatandaşlık bağıyla bağlı olan herkes Türk'tür" ibaresinin anlamına daha o günlerden işaret etmiş ve bölücülük ile yıkıcılığı reddetmiştir.

"Bugünkü Türk milleti siyasî ve içtimai camiası içinde kendilerine Kürtlük fikri, Çerkezlik fikri ve hatta Lazlık fikri veya Boşnaklık fikri propoganda edilmek istenmiş vatandaş ve milletlerimiz vardır. Fakat mazinin istibdat devirleri mahsülü olan bu yanlış tevsimler (isimlendirmeler), birkaç düşman aleti, mürteci, beyinsizden maada (başka), hiçbir millet ferdi üzerinde teelümden (üzüntü) başka bir tesir hâsıl etmemiştir. Çünkü bu millet efrâdı da, umum Türk camiası gibi aynı müşterek maziye, tarihe, ahlâka, hukuka sahip bulunuyorlar." "Bugün içimizde bulunan Hıristiyan, Musevi vatandaşlar, mukadderat ve tâlihlerini Türk milliyetine vicdani arzularıyla rabtettikten sonra kendilerine yan gözle, yabancı nazarı ile bakılmak, medenî Türk milletinin asil ahlâkından beklenebilir mi?"

"Türk milletinin ictimaî düzenini bozmaya yönelen didinmeler boğulmaya mahkûmdur. Türk milleti kendinin ve memleketin yüksek menfaatleri aleyhine çalışmak isteyen bozguncu, alçak, vatansız ve milliyetsiz beyinsizlerin saçmalamalarındaki gizli ve kirli emelleri anlamayacak ve onlara müsamaha edecek bir topluluk değildir. O, şimdiye kadar olduğu gibi doğru yolu görür. Onu yolundan saptırmak isteyenler ezilmeye kahredilmeye mahkûmdur. (...) Diyarabakırlı, Vanlı, Erzurumlu, Trabzonlu, İstanbullu, Trakyalı ve Makedonyalı hep bir ırkın evlatları, hep aynı cevherin damarlarıdır."

SONUÇ:

Yukarıda belirtildiği üzere Ulu Önder'in Türk dünyasına bakışı fevkalâde akılcı temellere dayanmaktadır. Onun Türk topluluklarına bakışı merkezden muhite doğru, önce yakın çevre ile münasebetlerin devamı ve kesinlikle ihmal edilmemesi yönündedir. Başlangıçta bu yakın çevre Türk yurdu olan Kıbrıs ve Hatay idi. Uzakta yaşayan Türk toplulukları ile ise kültürel ilişkilerimiz devam ettirilmeli ve komuoyumuz onları yakından tanımalıdır. Bu hususta dünyadaki gelişmeleri takip ederek uyanık olmamızı ve her bakımdan geleceğe hazırlanmamızı istemektedir. Atatürk, diğer taraftan da başaramayacağımız yükümlülüklerin altına girip milletimizin geleceğini tehlikeye atmamamız gerektiğine işaret etmiştir. Bugün Türk toplulukları ülkemiz için asgaride bir kültürel güven kuşağını teşkil etmektedirler. Türk toplulukları bulundukları ülkelerle Türkiye arasındaki her türlü ilişkide köprü konumundadırlar. Ülkemizin dışında yaşayan muhtelif boylara mensup Türk toplulukları Türkiye'nin tabiî lobileridir.

Türk topluluklarının kültürel kimliklerini bulundukları ülkede korumaları ve Türkiye'ye muzahir durumda olmaları için gayret sarfedilmelidir. Bu cümleden olarak, siyasi ve ekonomik ilişkilerin yanı sıra eğitim ve kültürel ilişkilere de özellikle Büyük Öğrenci Projesi çerçevesinde Türkiye'ye gelen öğrenciler ile ilgili çalışmalara aralıksız devam edilmelidir. Projenin öğrenci seçimi, ülkelerin ihtiyaçları ve üniversitelerimizin imkânları dikkate alınarak öğrencilerin uygun programlara yerleştirilmesi, yeterli ve onurlu bir hayat sağlayacak burs vb. gibi konularda gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.

Söz konusu Türk topluluklarına büyük Türk kültür ailesinin ayrılmaz bir parçası oldukları çeşitli basılı ve görüntülü yayın organlarında vurgulanmalı ve konunun canlı tutulmasına özen gösterilmelidir.

** Bu yazı ilk kez Hava Kuvvetleri Dergisi, Mayıs-2000 Sayı 335'de yayınlanmıştır.*

Dünya Gözüyle Atatürk

""Onun yeni Türkiye'yi yaratan mucizesi, yüzyılları geride bırakan bir anıt olarak kalacaktır."

General METAKSAS
Dönemin Yunan Başbakanı
(23 Kasım 1938)

Gözün Arkada Kalmasın
EMANETİNİN SAHİBİYİZ!

Ruhu Şad Olsun/10 Kasım 1938

Millet hakimiyetini tesis eden
Mustafa Kemal Atatürk ve yol arkadaşlarını
minnet ve rahmetle yad ediyoruz.

www.turkegitimsen.org.tr

Atatürk'ü Doğru Anlamak ve Anlatmak

Yrd. Doç. Dr. Sakin ÖNER
İstanbul Kavram MYO Müdürü

20. yüzyıl; iki dünya savaşının yaşandığı, milyonlarca insanın hayatını kaybettiği, imparatorlukların yerini milli devletlere bıraktığı bir yüzyıldır.

20. yüzyıl; ilk yarısında dünyayı bloklara ayıran, milletleri ve insanları birbirine düşman eden ideolojilerin, ikinci yarısında iflas edip, ideologları, sivrilen liderleri ve kobaylarıyla sahneden çekildiği bir yüzyıldır.Lenin, Stalin, Gandi, Nehru, Churchill, Eisenhower, Roosevelt, De Gaulle, Mao, Hitler, Mussolini ve Franco gibi liderler; komünizm, faşizm, nazizm ve Maoculuk gibi ideolojiler, eserleri ve isimleriyle sahneden çekilip, tarih sayfalarındaki yerlerini aldılar. Ve 21. yüzyıla girdiğimizde, 20. yüzyıldan geriye tek lider ve düşünce ayakta kalmıştır: Türkiye Cumhuriyetinin Kurucusu Mustafa Kemal Atatürk ve onun düşünce sistemi.

Dönemin ABD Başkanı Bill Clinton iki binli yıllara girilirken yaptığı milenyum konuşmasında bu gerçeği şöyle ifade etmiştir: "Hiç şüphe yoktur ki, yüzyılın tek devlet adamı, Mustafa Kemal Atatürk'tür." Atatürk'ün bu sürekliliğinin ve ayrıcalığının çeşitli sebepleri vardır.

Atatürk çok yönlü bir liderdir. Asker, devlet kurucu, politikacı ve devrimcidir. Fikir adamı, edebiyatçı, dilci, yazar ve hatiptir. Düşündüklerini bizzat uygulayan ve ilk örneklerini ortaya koyan, bir eylem adamıdır. Kısacası, bir liderde bulunması gereken özelliklerin çoğuna sahiptir. Çağdaşı olan liderlerde ise, ancak ondaki özelliklerin biri veya birkaçı bulunmaktadır. -
Atatürk'ün düşünce sistemi, statik ve dogmatik değil, dinamiktir. Bu düşünce sistemi, günün şartlarına göre değişiklik gösterir. Çünkü Atatürk'ün rehberi, belli kalıplar ve tabular değil, akıl ve bilimdir. Pozitif ilmin gerçeklerine aykırı düşünce ve uygulamaların, onun düşünce dünyasında yeri yoktur. Atatürk düşüncesi çağdaş ve evrensel olmayı hedef gösterdiği için, Yunus Emre'nin " Her dem yeniden doğarız/ Bizden kim usanası" dediği gibi, her dönemde yenidir, diridir, canlıdır. Bu yüzden, Atatürk düşüncesi, fanatizmi değil, esnekliği benimser. 1932 yılında Türk Dilinin Tetkik Cemiyeti'ni kuran ve dilde sadeleştirme, özleştirme çalışmalarını başlatan Atatürk'ün, bir müddet sonra bu çalışmaların aşırılığa kaçtığını ve dili anlaşılmaz bir hale getirdiğini görünce, bundan vazgeçerek Güneş-Dil Teorisi'ni gündeme getirip Türkçeleşmiş kelimelere sahip çıkması, bunun en güzel göstergesidir. -Atatürk, zamanında durmasını bilen, isteklerini aklının ve mantığının önüne geçirmeyen, realist bir liderdir. Hitler gibi, bütün dünyaya hâkim olmaya kalkmamış, Kurtuluş Savaşı sonunda doğduğu şehir Selanik'in milli sınırlarımızın dışında kalmasını içine sindirerek milletini tehlikeli maceralara sürüklememiştir.

Atatürk, insana değer veren, bireyi öne çıkaran, kadını toplumun temel taşı kabul eden, halkını yücelten halkçı bir liderdir. - Halkına her alanda önderlik eden, ona uygarca yaşamayı öğütleyen, tahta

başına geçip öğretmenlik yapan, başta kadın eğitimi olmak üzere herkesi okumaya ve öğrenmeye yönelten eğitimci bir lider, bir başöğretmendir. - Atatürk, sadece kendi toplumu ve ülkesi için değil az gelişmişlikten ve emperyalizmin boyunduruğundan kurtulmaya çalışan bütün mazlum ülkelere yol gösteren eşsiz karizmaya sahip bir liderdir. Bu nedenle o, ulusal değil, uluslararası bir liderdir. Oluşturduğu model, ülke sınırlarını aşmış evrensel bir nitelik kazanmıştır.

ATATÜRK BİRLEŞTİRİCİ VE BÜTÜNLEŞTİRİCİDİR

Atatürk, birbirine farklı ve zıt görünen tutum ve davranışların, düşünce ve eylem planında sentezini gerçekleştirmiş birleştirici ve bütünleştirici bir liderdir. Şöyle ki;— Atatürk milliyetçi olduğu kadar, insanlık sevgisi yüksek olan bir liderdir. — Milli kültür kadar, evrensel kültürü de benimser.— Uygarlık konusunda ilerici, çağdaşlaşma konusunda devrimci olduğu kadar, ulusal özelikleri koruma anlamında modern bir muhafazakârdır.— Hedefleri ve ülküleri açısından idealist ve romantik; akla ve bilime önem vermesi yönünden de gerçekçidir.— Aslında, uygulamaları ile (banka kurması, çiftlik kurması, ziraat yapması, fabrikalar kurması) ekonomide özel teşebbüsçü olduğu halde, milli sermayenin oluşması nedeniyle yaşadığı dönemde devletçiliği benimsemiştir.— Milli egemenliğin simgesi olan TBMM'ni açarak, Cumhuriyet rejimini getirerek demokrat bir insan olduğu halde, şartlar müsait olmadığından, Türkiye'yi çok partili hayata geçirmemiştir. Bunun için onu diktatör olarak değerlendirmek yanlıştır. 1925'te ve 1930'da iki defa Halk Fırkası'ndan ayrı birer parti kurdurması, fakat halkın henüz bu denemeye hazır olmadığını görünce kapatması, onun çok partili demokrasiye geçmek istediğinin somut göstergesidir. Onun, yeni devletin temellerini atarken ve devrimleri yaparken, diktatör gibi katı ve sert davranmasını doğal karşılamak gerekir. Çünkü, toplumlar eski alışkanlıklarını kolay kolay terk edip, yeniliklere uyum sağlayamazlar, direnirler.— Atatürk hem laik, hem Müslümandır.

Atatürk "Laiklik, yalnız din ve dünya işlerinin ayrılması demek değildir. Bütün yurttaşların vicdan, ibadet ve din hürriyeti de demektir. Laiklik, asla dinsizlik olmadığı gibi, sahte dindarlık ve büyücülükle mücadele kapısını açtığı için, gerçek dindarlığın gelişmesi imkânını sağlamıştır." demektedir. Kurtuluş Savaşı sırasında Balıkesir'de hutbe okuyan, halkın dinini öğrenmesi için hutbeleri Türkçe okutan, Kur'an'ı tercüme ve tefsir ettiren, ilk kez radyodan dinî yayın yaptı-

ran, Ramazan aylarında ünlü hafızlarla Dolmabahçe'de Kur'an sohbetleri düzenleyen. "İslâm dini, ilmin ve fennin ışığında incelendiği zaman, en büyük dindir." ve "Yeryüzünün en büyük insanı Hz. Muhammed'dir." diyen Atatürk, hem müslüman, hem laiktir. Atatürk'ün mücadelesi, dindarlarla değil, dini çıkarlarına alet eden din yobazlarıyladır. O, dini inançlara saygılı laikliği benimsemiştir. Atatürk'ü ve onun düşüncesini dar kalıpların içine hapsetmek yanlıştır. Atatürk'ü değerlendiren ve tanıtan kişilerin çoğu, körlerin, tuttukları yere göre fili tarif etmeleri gibi, görmek istedikleri gibi göstermekte ve "Atatürk şucudur, bucudur" "şudur, budur" diyerek olduğundan farklı veya eksik tanıtmaktadırlar. Görüldüğü gibi, Atatürk düşüncesi, geniş vizyonlu ve çok yönlüdür. Atatürk'ü ve onun düşüncesini iyice inceleyip araştırmadan, kendi ön yargılarımıza göre değerlendirirsek, hem yanlış yargılara varmış, hem de, aziz hatırasına büyük haksızlık etmiş oluruz.

ATATÜRK DE İNSANDIR

Tabii ki, Atatürk de insandır. Onun da duygusal anları, hassasiyet noktaları, özel yaşamı, yanlışları ve eksiklikleri vardır. Ömrünü tamamlamış bir imparatorluktan bağımsız bir milli bir devlet, dört köşesi düşmanlarca işgal edilmiş bir vatandan özgür bir vatan, başta umudu olmak üzere her şeyini kaybeden bir milletten, yeni ve diri bir millet ortaya çıkaran, Cumhuriyeti ilan ederek egemenliği padişahtan alıp millete veren ve yaptığı devrimlerle milletini çağlar üzerinden aşırarak kısa sürede modern dünyanın uygar yaşantısıyla buluşturan bir insanı, olduğundan farklı göstermek, onu ve eserlerini küçültmeye çalışmak bir gaflettir, bir hatadır.

Millete yapılacak en büyük kötülüktür. "Şu Çılgın Türkler" kitabının yazarı Turgut Özakman, kendisiyle yapılan bir röportajda "Biz dâhi yetiştiremedik. Dâhi nedir bilmiyoruz. Yalnızca bir dâhi çıkardık. Onu da, bilgisizliğimiz nedeniyle doğru yorumlayamıyoruz…" diyerek Atatürk'ü doğru anlayıp, anlatamadığımızı belirtmiştir. Hepimiz biliyoruz ki, bugün Türkiye'nin İslam ülkelerinden, Afrika'dan, Balkan ve Doğu bloku ülkelerinden, Asya ülkelerinin çoğundan daha gelişmiş, daha ileri ve daha modern olmasını Mustafa Kemal Atatürk'e borçluyuz. Onun için, Atatürk'ü doğru tanımak ve yeni yetişen nesillere de doğru tanıtmak zorundayız. Bu millî, insani ve vicdani bir sorumluluğun gereğidir, O ne sadece savaş meydanlarının kahramanı "Gazi'dir, ne dayısının çiftliğinde kargaları kovalayan "Mustafa'dır, ne Türkiye Cumhuriyeti'ni kuran "Kemal'dir, ne de milletine uygar dünyanın yolunu açan "Atatürk'tür. O, bunların hepsidir, o Gazi Mustafa Kemal Atatürk'tür. O'nu, hayatının her dönemindeki özelliklerini, başarılarını ve düşüncelerini bir bütün olarak ele alarak ve bütün yönleriyle tanımak ve tanıtmak zorundayız.

ATATÜRK UNUTTURULMAK İSTENİYOR

Bir de, son yıllarda bu konuda oynanan haince bir oyun da, Atatürk'ün unutturulmak istenmesidir. Çünkü "hafıza-i beşer nisyan ile maluldür." İnsan hafızası unutkandır. Bu yüzden, gündemden düşmesini istediğiniz konunun lehinde ve aleyhinde konuşmayacaksınız. Atatürk'ü sevmeyenlerin ve düşmanlarının son günlerde uyguladığı yöntemlerden biri de, budur. Bunun için, Atatürk'ü samimi olarak seven ve sayanların Atatürk'ü doğru tanımaları ve tanıtmaları, şekli ve fiziksel özellikleri yerine düşüncelerini gündemde tutmaları, hedeflerini gerçekleştirme yönünde çaba göstermeleri gerekir. Burada, şunu da belirtmekte yarar bulunmaktadır.

Atatürkçü olduğunu öne süren bazı kişilerin, halktan kopuk ve halka tepeden bakan bir yaklaşımla ve halkın değerlerine yabancı bir tutumla Atatürk'ü ele almaları çok yanlış ve hatalı olmuştur. Sadece yakaya rozet takmakla, büstlerine çelenk koymakla, bazı şekle dayalı devrimlerini ön plana çıkarmakla, her konuşmada Atatürk'ü referans göstermekle Atatürkçü olduğunu zannedenlerin, Atatürk imajını yıprattıkları da bir gerçektir. Gerçek Atatürkçülük, onun kimliğini, düşüncelerini ve ilkelerini doğru anlamak, yaşamak ve yaşatmaktır.

Atatürk, bütün mücadelesinde gücünü, mensubu olmaktan gurur duyduğu Türk milletinden almıştır. Bunun için, Türk milletinin birlik ve beraberliğini ve Türk vatanının bütünlüğünü, her türlü endişenin üzerinde tutmuştur. Bu yüzden, Türk milletinin ortak bir dil, kültür, sanat ve tarih etrafında bütünleşerek "Türk'üm" diyebilmenin mutluluğunu yaşamasını istemiştir. Vatan savunmasında, bu ülkenin doğulusu, batılısı, kuzeylisi, güneylisi birlikte savaşmış, vatan toprağına birlikte kanlarını dökmüştür. Kurtuluş Savaşı'nda bu vatanı birlikte kurtarmışlar, Türkiye Cumhuriyeti'ni birlikte kurmuşlardır. Bu gerçeklerden hareket eden Atatürk, Türk milletini "Türkiye Cumhuriyeti'ni kuran halka, Türk milleti denir." diyerek etnik değil, vatandaşlık ekseninde ifade etmiştir. O, milleti ve milliyetçiliği etnik kavramlar değil, kültürel kavramlar olarak benimsemiştir. Dünya coğrafyasında stratejik bir konuş-

Dünya Gözüyle Atatürk

"O büyük insan yalnız Türkiye için değil, ***bütün Doğu, bütün Doğu ulusları için de en büyük önderdi."***

Amanullah Han
Afgan Kralı
(Tan, 17 Kasım 1938)

ma sahip olan Türkiye, dün olduğu gibi, bugün de bazı dış güçlerin iştahını kabartmaktadır.

Balkanlar, Ortadoğu, Kafkasya ve Orta Asya coğrafyasının geçiş noktasında, dünya enerji kaynaklarının önemli kısmına sahip olan bu bölgenin merkezinde yer alan Türkiye'nin mutlu, huzurlu ve müreffeh bir devlet olarak varlığını sürdürmesi, küreselleşen dünyanın süper güçlerinin işine gelmemektedir. Bunun için, Türkiye Cumhuriyeti'nin üniter ve ulus devlet yapısını bozmak, milli birlik, beraberlik ve bütünlüğünü parçalamak için çok sinsi planlar yapılmakta, haince saldırılar gerçekleştirilmektedir. Maalesef Türkiye'nin ve Türk milletinin düşmanı olan hain güçler, dün olduğu gibi bugün de yerli işbirlikçiler bulabilmektedir. Yıllardır, silahlı mücadele ile sonuç almayan bu hain güçler, şimdi de yeni bir senaryoyu ortaya koymuşlardır. Bu da, suni ayrılıklarla, binlerce yıl aynı vatanda, aynı kültür coğrafyasında, aynı inanç ikliminde yaşayan vatandaşlarımızı birbirine düşman ederek, kardeşi kardeşe vurdurtmaktır. Bunun için; Atatürk, Türk vatanı, Türk kimliği, üniter yapı, Türkçe, İstiklâl Marşı, Türk bayrağı hedef alınmaktadır. Bu yüzden, bugün milletçe daha çok birbirimiz sevmemiz, birbirimize sarılmamız ve kenetlenmemiz gerekmektedir. Şunu kesinlikle unutmamalıyız ki, Türkiye Cumhuriyeti devletinin düşmanlarının, milli birlik ve beraberliğimizi bozma, vatanımızı bölme ve rejimimizi değiştirme çabalarının karşısında en büyük engel Atatürk'tür. O'nun düşünceleri, ilkeleri ve inkılâplarıdır. Atatürk'ün, ilke ve eserlerine, düşüncelerine, Gençliğe Hitabesi 'ne ve "Ne mutlu Türk'üm diyene!" sözünde ifadesini bulan birleştirici ve bütünleştirici milliyetçilik anlayışına saldırıların giderek yoğunlaşmasının ardındaki gerçek budur.

ATATÜRK'ÜN ETRAFINDA BİRLEŞMELİYİZ

Şunu açıkça ifade etmek gerekir ki, bugün, her zamandan fazla Atatürk'e ihtiyacımız vardır. Eserleriyle ve düşünceleriyle etrafında birleşeceğimiz ve bütünleşebileceğimiz tek lider Atatürk'tür. Artık Atatürk; dil gibi, bayrak gibi, İstiklâl Marşı gibi, vatan gibi, bizi etrafında birleştiren ve bütünleştiren milli odak noktalarımızdan biri olmuştur. Milli, manevi ve kültürel değerlerimiz etrafında gerçekleştireceğimiz birlik ve beraberlik ortamı, dış düşmanların ve onların yerli işbirlikçilerinin her türlü oyununu bozacaktır. Bugün bir defa daha milletçe andığımız Büyük Önder Atatürk'ün yaptıklarını, söylediklerini ve direktiflerini bir defa daha gözden geçirmemiz, değerlendirmemiz ve yorumlamamız gerekmektedir. Göreceğiz ki, bizi 2000'li yıllarda güçlü, modern ve müreffeh bir Türkiye haline getirecek yol, Atatürk'ün açtığı, akıl ve bilimin rehberliğinde çağdaşlığın, aydınlık ve ışıklı yoludur. Bu yol, bizi, "Bilgi Toplumunun ve uygar dünyanın saygın bir üyesi haline getirecek tek yoldur. Bu yoldan bizi ayırmak ve koparmak isteyenlere karşı koymak, Cumhuriyete, millî kimliğimize, millî varlığımıza, aziz vatanımızın bölünmez bütünlüğüne sahip çıkmak, her Türk'ün en kutsal görevidir. Çünkü varlığımızın ve geleceğimizin tek kaynağı, bunlardır.

Kısacası, Yüce Önder Atatürk'ün düşünce sistemi; demokratik, laik, milli, çağdaş ve evrensel değerlerden oluşan dokusuyla, birleştirici ve bütünleştirici yapısıyla ve bilimsel doğruları esas alan anlayışıyla, Türkiye Cumhuriyeti'ni, ülkesi ve milletiyle sonsuza dek bölünmez bir bütün olarak yaşatacak en büyük güçtür. Büyük Atatürk'ü, bugün bir defa daha bu duygu ve düşüncelerle, şükran ve minnetle anarken, eserine ve düşüncelerine milletçe sonuna kadar sahip çıkacağımızın sözünü veriyor ve "Ne mutlu Atatürk gibi önderi olan yüce Türk Milletine!" diyor, hepinizi sevgi ve saygı ile selamlıyorum.

Mustafa Kemal Atatürk,

Kurtuluş Savaşı'mızı zaferle süsleyen
kahraman ordumuzun komutanı ve
Devletimizi kuran kadronun lideriydi.

Saygı duymanız ve hayırla anmanız için yetmez mi ?

TÜRK EĞİTİM-SEN
1992

www.turkegitimsen.org.tr
Türk Eğitim-Sen'in 10 Kasım armağanıdır - 2017

Türk Eğitim-Sen,
Türkiye Kamu-Sen üyesidir.

Nedir Bu Atatürk Düşmanlığı?

Prof. Dr. Saadettin GÖMEÇ
Ankara Üniversitesi
DTCF Tarih Bölümü Öğretim Üyesi

Bazen büyük milletlerin tarihleri incelendiğinde çeşitli zamanlarda yaşamış, onların adının bu kadar ünlü olmasına aracılık eden kahramanlarla karşılaşırız. Bu insanlar o devletin veya topluluğun tarihinde önemli roller oynamışlar ve hayatlarında müspet izler bırakmışlardır. Bu yüzden her halk kendi içerisinden çıkardığı bu milli kahramanlara, âlimlere, sanatkârlara büyük değer vererek, onları saygı ve hürmetle anarlar. Çünkü varlıklarının sebebi onlardır. Dolayısıyla bunlar hakkında kötü bir şeyler söyleme saygısızlığında bulunmadıkları gibi, başkalarının da bu kıymetli şahsiyetlere hakaret etmesine şiddetle karşı çıkarlar.

Türk milleti, dünyaya bugünkü şeklini veren en eski ve asil halklardan birisidir. Bir zamanlar dünyada adaleti ve düzeni sağlayan, zalimin düşmanı, masumun koruyucusu olan bir millettir. Vatanı için seve seve ölümü göze alan bu halkın bağrından nice adsız kahramanlar çıktı. Bu insanlar, bizim övünç kaynağımızdır. Mustafa Kemal Atatürk'ün dediği gibi; "Türk çocuğu ecdadını tanıdıkça daha büyük işler yapmak için kendinde kuvvet bulacaktır". Yeter ki ona bu değerlerini unutturmayalım. Yeter ki insanın dünyaya sadece yemek, gününü gün etmek için gelmediğini öğretelim.

Son zamanlarda bize bir şeyler oldu. Kendimizi kaybettik. Çocuklarımız elin yabancılarını örnek alıyor, sanatkârlarına özeniyor. Başkaları tarihteki ünlü hırsızlarını bile kahraman olarak göstermeye çalışırken, ülkemizde kendi kıymetlerimiz görmezden geliniyor. Bazı gençlerimizin dini öğretilerle gözleri öyle körleşmiş ki, Attila (Ata İllig) Müslüman değil diye, onu reddediyorlar. Attila (Ata İllig) devrinde İslamiyet mi vardı da seçmedi? Kendilerinden olmadığı halde Avrupalıların Attila'ya (Ata İllig) nasıl sahip çıktığına şahit olmuyor muyuz?

Mo-tun'u (Börü Tonga), Attila'yı (Ata İllig), Bilge Kağan'ı reddedenlerin elbette soyu ve sütüne bakmak gerekir. Şah İsmail Şii diye, Sünni Türk ona nasıl küfreder? Bir vakitler Türk Dünyasının iki mümtaz şahsiyeti iktidar yüzünden savaşmışlar ve mücadeleyi biri yitirmiştir. Bizim için Yavuz da büyüktür, Şah İsmail de! Hatta devletinin idaresinde çoğunlukla Türkmenlere yer veren Şah İsmail daha şuurlu bir Türkçü olup, Türkçe konuşup, Türkçe yazmıştır. Herhalde yüzlerce yıl sonra bu iki büyük insan Türk Dünyasında kanayan yaralara sebep olacaklarını bilselerdi, mutlaka bir uzlaşma yolu bulurlardı.

Ya Emir Temür ile Yıldırım Bayezid'e ne diyeceğiz? İkisinin de kahramanlığı tartışılmaz. Ama onlar da kavga yaptı. O zamanın şartlarında belki bu durum kaçınılmazdı. Fakat Türkistan Türkleri Temür'ü kahraman gibi gösterirken, Yıldırım'ı aşağılıyorlar. Anadolu Türklerinin çoğunluğu hiçbir

vakit Osmanlı'ya büyük bir darbe vurdu diye Temür'ü kötülemez. Yobaz miskinlere inat çocuklarına Timur ve Cengiz adını vermekten çekinmez.

Geçmişin düşmanlıklarını bir kenara bırakma zamanı gelmiştir. Avrupalılar binlerce yıl birbirlerini katlettikten sonra bugün siyasi beraberlik meydana getirmişken, biz neyi bekliyoruz?

Bütün bunlar bir yana bu millet için gece-gündüz çalışan, yemeden-içmeden savaş meydanlarında ömrü geçen, yok olacakken bir ülkeyi yeniden ayağa kaldırarak, müthiş bir şevk ile dirilten Atatürk'e bile sataşan kişiler var! Bir vakitler başımıza gelenleri unutmayan veya az buçuk bilen, Türkiye'de yaşayan bir insanın Atatürk'e sövmesi nasıl mümkün olabilir?

Acaba bütün hayatları mücadele ile geçen Mustafa Kemal ve silah arkadaşları olmasaydı, günümüzde Orta Doğu'daki kişiliksiz ve kukla devletlerden bir farkımız olur muydu? Türk milleti ve Atatürk'e Sevr'de diz çöktüremeyenlerin işbirlikçileriyle, onların dışarıdaki hamileri bu asil halkı zora düşürmek amacıyla her şeyi yapmaktalar. Yakın mazimizde Türk Devletinin ve milletinin başına gelenler hatırımızdadır. Eğer Mustafa Kemal ve ona inanan Türkçüler çıkmasaydı, bugün Atatürk'e sövme cesaretinde bulunan kişiliksizler acaba hayatta olabilirler miydi? Kendilerinin dediği gibi olurlardı belki ama adları ya Aleksandros ya Apostolos ya Eleni veya İren olurdu.

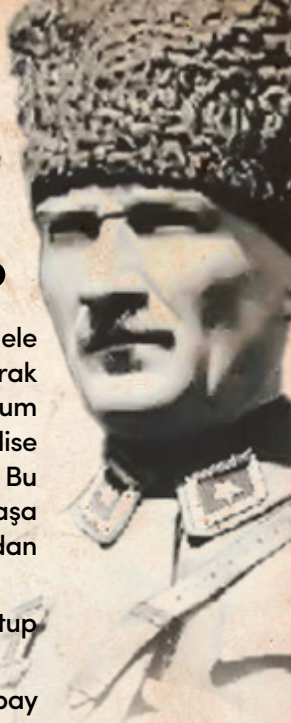
Kendini bilmezler bugün gemi azıya almış vaziyetteler. Sadece Atatürk'e değil, Türk milletinin bütün kutsal değerlerine hakaret ediyorlar. Milli devletin yapı taşları ile oynanıyor, fakat kimse kılını kıpırdatmıyor. Artık bayrağın ve İstiklal marşının bile üç paralık kıymetinin kalmadığı bir zamanı yaşıyoruz. Eğer bunlara saygısızlık yapanlar hala bu ülkede hoşgörü ile karşılanıyorsa devlet ve millet bitmiş demektir.

Her şeyin bir sınırı yok mudur? Bir milletin sabrıyla bu kadar fazla oynanılır mı?

Dünya Gözüyle Atatürk

"ATATÜRK isminin ardındaki hikâye, Türk halkının gönlüne asla silinemeyecek bir şekilde kazınmıştır. O kendine özgü ***devlet adamının kişiliğini ve yarattığı eseri tüm dünya gibi bizler de büyük bir takdirle izliyoruz."***

Volkischer Beobachter
(11 Kasım 1938)

Mustafa Kemal Paşa'nın Afganistan Türkleri İçin Mareşal Fevzi Çakmak'a Gönderdiği Mektup

Mustafa Kemal Paşa, 19 Mayıs 1919'da Samsun'a ayak basarak Milli Mücadele çalışmalarını başlattı. Askerlik mesleğinden istifa edip, sade bir Türk vatandaşı olarak kurtuluş mücadelesine Türk halkı ile birlikte harekete geçti. Sivas, Amasya ve Erzurum Kongrelerinden sonra 27 Aralık 1919'da, Erzurum milletvekili olarak Ankara'ya meclise geldi. Anadolu'nun dört bir yanında ve birçok cephelerde kurtuluş savaşı başladı. Bu zor günlerde Anadolu'da milli mücadele savaşı verilirken bile, Mustafa Kemal Paşa Anadolu dışında da büyük bir Türk dünyası olduğunu biliyor, kalbinden ve aklından onları da çıkarmıyordu.

31 Mart 1920 tarihinde ve cephede bulunan Mareşal Fevzi Çakmak'a bir mektup gönderdi ve Afganistan Türkleri için şunları yazdı:

"Savunma ve mali takatimizle mütenasip olmak üzere Afganistan'a bir subay heyeti gönderelim. Subaylar: dindar, vatanperver ve üstün yetenekli olmalı. Telsiz ve diğer haberleşme cihazları ile donatılmalı. Onlar kendilerini Afganistan halkına ve hükümetine sevdirmeliler. Vazifeleri: Afgan ordusunu kurup eğitmektir. Hindistan'daki İngilizlerin Afganistan'a sızmalarını önlemektir. Eğer İngilizler Afgan Kralını ve hükümetini satın alırlarsa, bizimkiler, Afganistan'da yaşayan Türkmen, Özbek ve diğer Türk gruplarıyla İngilizlerle anlaşan Afgan yöneticilerini iş başından uzaklaştırıp yerine Türk yanlısı bir ekibin göreve gelmesine yardımcı olacaklardır. Anadolu'muz, SSCB tehdidine maruz kalabilir. Bu tehdidi bertaraf edebilmek için Türkistan'da bir müttefik güce ihtiyacımız vardır."(1)

Atatürk, Afganistan'da teşkilatlanıp mücadele edecek subayları, cepheden çekerek oraya göndermişti. Bu özellik, devleti oluşturan milli anlayışın, geçmişleriyle irtibatın kurulmasında kendisini gösteriyordu.

Atatürk, milli devleti kurarken bu karmaşık zor günlerde dahi, Türklerin hakim ve etki sahalarının bulunduğu bölgelerle uğraşmayı ve el uzatmayı, Türkiye Cumhuriyetinin hakkı olarak görüyordu. Kurduğu Türkiye Cumhuriyeti devletinde, binlerce yıllık devlet geleneklerinin tabii temsilcisi olarak, tarih izlerini taşıyan millilik esasını hayata geçiriyordu.

Mustafa Kemal Atatürk daha sonra 1933 tarihinde, Rusya Türkleri hakkında çok önemli ve anlamlı şu açıklamayı yapıyordu:

"Bugün Sovyetler Birliği; dostumuzdur, komşumuzdur, müttefikimizdir. Bu dostluğa ihtiyacımız vardır. Fakat yarın ne olacağını bugünden kestirilemez. Tıpkı Osmanlı gibi, tıpkı Avusturya-Macaristan İmparatorluğu gibi parçalanabilir, ufalanabilir. Bugün elinde sımsıkı tuttuğu milletler, avuçlarından kaçabilirler. Dünya, yeni bir dengeye ulaşabilir. İşte o zaman Türkiye, ne yapacağını bilmelidir. Bizim bu dostumuzun idaresinde, dili bir, inancı bir, özü bir... kardeşlerimiz vardır. Onlara sahip çıkmaya hazır olmalıyız. Hazır olmak, yalnız susup o günü beklemek değildir. Hazırlanmak lazımdır. Milletler buna nasıl hazırlanır? Manevi köprüleri sağlam tutarak. Dil bir köprüdür. Tarih bir köprüdür.

Köklerimize inmeli ve olayların böldüğü tarihimizin içinde bütünleşmeliyiz. Onların (Türkiye dışındaki Türklerin) bize yakınlaşmasını bekleyemeyiz. Bizim onlara yaklaşmamız gerekli..."(2)

Milli kültür Atatürk'e göre, vazgeçilemeyecek kadar temel bir unsurdu.

1 Kronolojik Kültür Sanat Tarih Ansiklopedisi – Oğuz Çetinoğlu-Bilge Oğuz Yay.-C.4-S– 3092-3093
2 Türklüğe Bakış – Prof. Dr. Kenan Erzurumlu-Çetin Ajans-2007- sayfa 184-185

Atatürk Düşmanlığı ve Atatürk'ün Müslümanlığı

Seyit Ali KAPLAN
Genel Mali Sekreter

Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün Müslümanlığı ve İslam'a bakışı uzun yıllardır tartışılmakta, Atatürk düşmanları ve Atatürkçü geçinip din düşmanlığı yapanlar tarafından istismar edilmektedir.

Birinci gruptakiler yani Atatürk düşmanları İslam dinini kullanarak, Atatürk'ü İslam düşmanı gibi göstererek veya dini duygularının zayıf olduğunu ifade ederek, Atatürk düşmanlığı yapmaktadır.

İkinci grup ise kendi din düşmanlıklarına ve din karşıtlıklarına destek olması için Atatürk'ü kullanmakta ve Atatürk'ü din düşmanı gibi göstermektedirler.

Bu iki zıt gibi görünen grubun birleştikleri nokta ise Türk düşmanlığı, Türkiye Cumhuriyeti düşmanlığı ve Atatürk düşmanlığıdır.

Bizim Yüce dinimiz İslam'a göre şehadet getiren ve 'Müslümanım' diyen herkes Müslümandır.

Ben Müslümanım diyene küfrü açık değilse, kimse kafir diyemez, eğer derse kendi kafir olur.

Müslümanım diyen kimsenin kafir olması için ise farzlardan birini veya tamamını inkar etmesi, haramları kabul etmemesi veya helal göstererek inkar etmesi gerekir.

İmam-ı Azam Ebu Hanife'ye göre amel imandan bir parça değildir.

Yani amel etmeyen, ameli eksik olan kâfir olmaz.

Bir kişi haram olduğunu bilerek hırsızlık yapar, faiz alır, kul hakkı yerse günahkâr olur.

Ama faiz helaldir derse, hırsızlığı herkes yapıyor diyerek normal davranışmış gibi gösterirse, faizi haramları inkar ederse kafir olur.

Günahkar insanları affetmek Allah'ın elindedir ve Allah ile kul arasındadır. Allah dilerse kulunu cehenneme, dilerse cennete koyar.

Müslüman olan herkes günahını çektikten sonra mutlaka cennete girecektir. Ama kâfirler asla cennet yüzü görmeyecektir.

Ömrü günah işlemekle geçmiş bir kişi ömrünün son deminde Allah'ın sevdiği bir iş yapmaktan dolayı cennete girebileceği gibi, ömrü ibadetle geçen birisinin işlediği bir günahtan veya inkâr etmesinden dolayı cehennemlik olması da mümkündür.

Atatürk'ün Müslümanlığı ve İslam'a hizmetlerini derlediğim kadarı ile sizlere aktarmak istiyorum.

Belki Atatürk düşmanları iftiralarına son verir de onlara da iyilik yapmış olurum.

Bunlar:

1-Atatürk annesinin isteği üzerine henüz 7 yaşında Kuran öğrenmiş ve hatmetmiştir.

2-Atatürk daha çocukluk yaşlarında Selanik'te Mevlevi ve Bektaşi tekkelerine gitmiş ve zikirlerine katılmıştır.

3-Çanakkale zaferinden sonra arkadaşlarına savaşı Allah'ın inayetiyle kazandıklarını söylemiştir.

4-Atatürk, Kurtuluş Savaşı yıllarında camiye gitmiş, cuma namazlarında bulunmuş, hatta hutbe irat ederek "Allah birdir, şanı yücedir" gibi ifadelerle dinimizi ve Hz. Peygamberimizi metheden hutbe okumuştur.

5-TBMM'nin açılışında Kuran'ı Kerim okutmuş, Topkapı Sarayı'nda

Kur'an okuma geleneğini devam ettirmiştir.

6-Atatürk özel hayatında fırsat buldukça Kuran okumuş, Kuran okutup dinlemiştir.

Özel hafızı hafız Yaşar Okur hocaya sık sık Kuran okutup, dinlemiştir.

7-Atatürk'ün annesi beş vakit namazını sürekli kılan bir Müslüman idi.

8-Atatürk 1930'lu yıllarda Ramazan ayında özel hafızları Köşk'e çağırıp, Kur'an okutup dinlemiştir. Hatta bu hafızların makam hatalarına müdahalede bulunduğu bilinmektedir.

9-Atatürk yine her yıl Çanakkale şehitleri ve annesi içim mevlit okutmuştur.

10-Atatürk hayatta ilken okullarda din dersi devam etmiştir.

11-Atatürk, Kurtuluş Savaşı'nda Yunanlıların yıkıp yaktığı bütün camileri onarım yaptırmıştır.

Hatta Mihalıççık Cami'ni cebinden 5.000 lira vererek yeniden yaptırmıştır.

12-Atatürk İslam dinini Türk'ün milli dini olarak görmüştür.

13-Elmalılı Hamdi Yazır'a Kur'an-ı Kerim'in tefsir ve tercümesini yaptırıp bastırmış ve halka ücretsiz olarak dağıttırmıştır.

14-Atatürk'ün Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ne en büyük hediyesi olan Diyanet İşleri Başkanlığı'nı kurdurmuş ve bu kuruluşa Başbakanlık'tan sonra ikinci makamı tahsis etmiştir.

15-En güvenilir hadis kaynaklarından birincisi olan Sahih-i Buhari'yi Türkçeye tercüme ettirmiş, bastırmış ve bedavaya halka dağıttırmıştır.

16-"Türk milleti daha dindar olmalıdır, yalnız bütün sadeliği ile dindar olmalıdır, Dinime, hakikate bizzat nasıl inanıyorsam buna da öyle inanıyorum. Şuura muhalif terakkiye aykırı hiçbir şeyi içermiyor. İslam dini akla ve mantığa tamamen uygun bir dindir" şeklindeki açıklamaları ile İslam'ın bilime ve gelişmeye karşı olmadığını ifade eden sözleriyle İslam'ı methetmiştir.

Atatürk'ün İslam'a verdiği değer ve davranışlarını anlatan bir olayla yazıma son vermek istiyorum.

Atatürk'ün 21 Nisan 1920'de TBMM açılışı için çektiği telgrafı:

Çok ivedi Ankara'ya acele yazı Ankara! 21.4.1920 gönderilmesi kolordulara (14'üncü Kolordu Komutan Vekilliğine), 61'inci Tümen Komutanlığına, Refet Beyefendiye, Bütün Valiliklere, Bağımsız Sancaklara, Müdafaa-i Hukuk Merkez Heyetlerine, Belediye Başkanlıklarına:

1-Tanrının lütfuyla Nisanın 23'üncü Cuma günü, cuma namazından sonra, Ankara'da Büyük Millet Meclisi açılacaktır.

2- Vatanın istiklâli, yüce Hilâfet ve Saltanat makamının kurtarılması gibi en önemli ve hayati görevleri yapacak olan Büyük Millet Meclisi'nin açılış gününü cumaya rastlatmakla, o günün kutsallığından yararlanılacak ve bütün sayın milletvekilleriyle Hacı Bayram Velî Câmi-i Şerifinde cuma namazı kılınarak Kur'an'ın ve namazın nurlarından da feyz alınacaktır. Namazdan sonra, Sakal-ı Şerif (118) ve Sancak-ı Şerif (119) alınarak Meclisin toplanacağı yere gidilecektir. Meclise girmeden önce bir dua okunarak kurbanlar kesilecektir. Bu merasimde Câmi-i Şerif'ten başlayarak Meclis binasına kadar Kolordu Komutanlığı'nca askerî birliklerle özel tören düzeni alınacaktır.

3-Açılış gününün kutsallığını belirtmek için bu günden başlayarak vilâyet merkezinde, Vali Beyefendi Hazretlerinin düzenleyeceği şekilde, hatim indirilmeye ve Buhari-i Şerif (120) okunmaya başlanacak ve Hatm-i Şerif'in son kısımları uğur getirsin diye cuma günü namazdan sonra Meclis'in toplanacağı yerin önünde tamamlanacaktır.

4 -Kutsal ve yaralı vatanımızın her köşesinde bu günden itibaren aynı şekilde Hatm-i Şerifler indirilmesine ve Buhari-i Şerif okunmasına başlanarak, cuma günü ezandan önce minarelerde salâ verilecek, hutbe okunurken, Halifemiz, Padişahımız Efendimiz Hazretleri'nin mübarek adları anılırken, Padişah Efendimizin yüce varlıklarının, şanlı ülkesinin ve bütün tebaasının bir an önce kurtulmaları ve saadete kavuşmaları için ayrıca dua okunacak ve cuma namazının kılınmasından sonra da hatim tamamlanarak yüce Hilâfet ve Saltanat makamı ile bütün vatan topraklarının kurtuluşu için girişilen Millî Mücadele'nin önemini ve kutsallığını, milletin her bir ferdinin, kendi vekillerinden meydana gelmiş olan bu Büyük Millet Meclisi'nin vereceği vatani görevleri yapmaya mecbur olduğunu anlatan vaazlar verilecektir. Daha sonra, Halife ve Padişah'ımızın, din ve devletimizin, vatan ve milletimizin kurtuluşu, selâmeti ve istiklâli için dua edilecektir. Bu dinî ve vatanî merasim yapıldıktan ve camilerden çıkıldıktan sonra, Osmanlı vilâyetlerinin her tarafında, hükûmet konağına gelinerek Meclis'in açılmasından dolayı resmî tebrikler yapılacaktır. Her tarafta cuma namazından önce uygun şekilde Mevlid-i Şerif okunacaktır.

5-Bu tebliğin hemen yayınlanarak her tarafa ulaştırılabilmesi için her vasıtaya başvurulacak, süratle en ücra köylere, en küçük askerî birliklere, memleketin bütün teşkilât ve kuruluşlarına ulaştırılması sağlanacaktır. Ayrıca, büyük levhalar halinde her tarafa asılacak ve mümkün olan yerlerde bastırılıp çoğaltılarak parasız dağıtılacaktır.

6-Yüce Tanrı'dan tam bir başarıya ulaştırması niyaz olunur. Heyet-i Temsiliye adına Mustafa Kemal22 Nisan 1920 tarihinde de şu küçük tebliği yayınladım: Telgraf Dakika geciktirilmeyecektir. 22.4.1920Bütün Valiliklerle, Müstakil Sancaklara, Kolordulara, Nazilli'de Albay Refet Beyefendi'ye, Bursa'da 20'nci Kolordu Komutanı Ali Fuat Paşa Hazretleri'ne, Bursa'da 56'ıncı Tümen Komutanı Albay Bekir Sami Beyefendiye, Balıkesir'de 61'inci Tümen Komutanı Albay Kâzım Beyefendi'ye Tanrı'nın lûtfuyla Nisanın 23'üncü Cuma günü Büyük Millet Meclisi açılarak çalışmaya başlayacağından, o günden itibaren askerî ve sivil bütün makamlarla bütün milletin tek merciinin Büyük Millet Meclisi olacağı bilgilerinize sunulur. Heyet-i Temsiliye adına Mustafa Kemal Saygıdeğer Efendiler, Şimdiye kadar bilginize sunmuş olduğum hususlar, şahsım ve Hey'et-i Temsiliye adına üzerinde durduğum olayların açıklanmasıyla ilgiliydi. Bundan sonra söyleyeceklerim, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin açılışından ve hükûmetin kuruluşundan bugüne kadar meydana gelmiş olan olayları ve değişiklikleri içine alacaktır. Burada söyleyeceklerim, aslında herkes tarafından açıkça bilinen veya kolaylıkla bilinmesi mümkün olan olayların safhaları ile ilgilidir. Gerçekte, Meclis tutanaklarında, Bakanlıkların dosyalarında, basın koleksiyonlarında bu olay ve hâdiselerin belgeleri kayıtlı ve saklı bulunmaktadır. Bu bakımdan ben, bütün bu olayların genel akışını işaret ve tespit etmekle yetineceğim. Maksadım, inkılâbımızın incelenmesinde tarihe yardımcı olmaktır. Bütün bu olay ve hâdiselerin akışında, Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Hükûmeti'nin Başkanı, Başkomutan ve Cumhurbaşkanı sıfatlarını taşımış olmaktan çok, teşkilâtımızın genel başkanı olarak kendimi bu görevi yerine getirmeye mecbur sayarım.

118) Lihye-i Saadet: Sakal-ı Şerif, Hazret-i Muhammed'in sakallarının kırpıntısından toplanıp muhafaza edilen kıl.119) Kutsal sancak. 120) Buharalı ünlü hadis bilgininin, Hazreti Muhammed'in sözlerini içine alan hadis kitabı.

Yukarıda anlattığımız birçok nedenle bırakın eleştirmeyi Türkiye sınırları içinde yaşayan herkesin Büyük Atatürk'e minnet borcu vardır.

Bu vesileyle Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ü rahmet, minnet ve saygı ile anıyor, bu ülke için kan döken, can veren şehitlerimize ve gazilerimize rahmet diliyorum.

Mekanları cennet olsun.

Allah Atatürk düşmanlarına da, Atatürkçülüğü kullanarak O'na kötülük yapanlara da akıl fikir versin ve ıslah etsin. Gerçek Atatürkçülere de Atatürk'e ve ülkeye sahip çıkmak için güç kuvvet versin.

Biz, Atatürk'ü, milletimizin bağrından çıkmış büyük bir devlet adamı ve Cumhuriyetimizin kurucusu olarak bilir; Ona karşı ancak sevgi, saygı ve şükran duyarız.

Tarihimizi Aydınlatan Bir Belge Atatürk'ün Musul-Kerkük Mektubu

Necdet BAYRAKTAROĞLU

Araştırmacı/Yazar

Osmanlı Devleti toprakları içinde bulunan Musul vilayeti son yüzyıl içerisinde 90000 km2 arazisi olan ve üzerinde yaklaşık üç yüz elli bin kadar nüfusu olan bir bölgeydi. 1914 yılındaki hazırlanmış olan Musul Vilayet Salnamesinde Musul sancağı Musul, Zaho, Dohuk, Agra, Sincar ve İmadiye; Kerkük sancağı Revandiz, Erbil, Selahiye, Köşk; Süleymaniye sancağı ise Şehrizor, Bazyan, Kalambriya ve Muhammeran kaza ve bölgelerini içine alıyordu.

Bölgenin stratejik ve iktisadi konumu yönünden önemli bir coğrafi bir mevkide olması tarih boyunca bölge üzerinde büyük devletlerin emelleri olmuş, siyasi ve askeri çekişmelerine yol açmıştır. Bu bölgeye yönelten en önemli sebeplerden birisi petrol idi. En çok İngiltere bölge üzerinde duruyordu. Ortadoğu politikası ve bu bölge üzerindeki amacı şöyle idi. Hem bu bölgenin doğal kaynaklarından faydalanmak, hem de doğudaki kendisi için önem arzeden sömürgesi bulunan Hindistan'ı ulaşım bağlantısı ile güvenlik içinde tutmaya çalışmaktı.

1798 yılında Fransa'nın Mısır'ı işgal etmesi, Rusya'nın da kuzeyden saldırması üzerine İngiltere Osmanlı Devletinin yanında yer aldı. Hindistan yolunu güvenlik altına almak istiyordu. Daha sonra 1897 yılından itibaren Osmanlı devletinin parçalanmasına yönelik bir yaklaşım içine girdi. Osmanlı Devleti 19. Yüzyılın sonlarına doğru Almanya ile ittifak içerisine girince Rusya ile işbirliği yapmaya başladı. İngiltere Almanya'nın giderek artan kuvvetlenmesinden endişe ediyordu.

Padişah II. Abdülhamid döneminde artan Osmanlı-Alman yakınlaşması ile Berlin-Bağdat demiryolu projesi gündeme alındı. Almanya'nın da niyeti bölgedeki petrol zenginliklerine ulaşmak, o bölgeden faydalanmak idi. O dönemde özellikle Musul bölgesinde birçok yabancı petrol şirketi arama ve işletme için Osmanlı Devletinden izin almış ve onlara belli oranlarda hisse verilmişti.

Birinci Dünya Savaşıyla birlikte itilaf devletlerinden olan İngiltere Basra'dan çıkarma yaparak Bağdat'a kadar ilerledi. Osmanlı kuvvetleri birçok cephelerde savaşıyordu. Buradaki güçlü İngiliz kuvvetlerine karşı koyamadı ve geri çekildi. 30 Ekim 1918'de Mondros Antlaşması yapıldı. Musul Osmanlı toprakları içerisindeydi. İngilizler daha acele ederek Musul'u ele geçirmek için harekete geçtiler ve 10 Kasım 1918 tarihinde mütareke hükümlerine aykırı olarak Musul ve çevresini işgal ettiler. Bu işgale karşı Osmanlı devleti tepki gösterdi. Bölgedeki aşiretlerde işgali kabul etmedikleri gibi büyük rahatsızlık da duydular. Türk ordusunun geri çekilmesi bölgede çok etki ve sıkıntı yarattı. Tarih boyunca uyum içinde yaşanılmış, alışılmış bir idarenin gitmesi yerine çıkar ve hesaba dayalı bir hakimiyetin gelmesi bölge halkı üzerinde büyük yıkıcı etkisi olmuştu. Yöre halkı hep Türklerin yanında olmuş, İngilizlere karşı birlikte direnmişlerdi.

1920 yılına kadar devam eden Irak işgalinde yer yer isyanlar oldu. Bölgedeki aşiretlerden Şeyh Mahmut İngiliz idaresine başkaldırdı. İngilizler Şeyh Mahmut'u Güney

Kürdistan diye bir devlet kurup başına geçirmek istediler ise de, Şeyh Mahmut kabul etmedi. Şeyh Mahmut İngiliz birliklerine, nakliye ve mühimmat depolarına yönelik baskınlar düzenledi. Ancak devamlı ağır hava bombardımanı ve askeri kuvvetleriyle İngilizler Şeyh Mahmut'un isyanını bastırdılar ve bölgede kendilerine bağlı olarak 28 Ağustos 1921'de Faysal'ı kral olarak atadılar.

Daha sonra itilaf devletleri hem Paris barış konferansında, hem de Sen Remo görüşmelerinde Musul bölgesi ve petrolleri üzerinde aralarında pazarlık yapmaya başladılar. 25 Nisan 1920'de Sen Remo görüşmelerinde Musul petrollerinin işletmeleri İngiliz denetimine verildiği gibi %75 hisse de İngilizlerde kaldı. Geri kalan %25 Alman hisseleri de Fransızlara devredildi.

O yıllarda başlayan milli mücadelede Türkiye Cumhuriyeti Devletinin kurulması ve bölünmez bir Türk vatanının sınırlarını belirleyen Misak-ı Milli hedefi ortaya konuldu. Bu milli mücadelenin temeli ve ana ruhu idi.

Mustafa Kemal Paşa ve arkadaşları tarafından Amasya, Erzurum ve Sivas kongreleri sonucunda ortaya konulan 28 Ocak 1920 yılında benimsenerek kabul edilen ve dünyaya da ilan edilen milli düşüncenin ortaya konulduğu bir belgedir.

23 Nisan 1920'de Ankara'da Türkiye Büyük Millet Meclisinin açılışı ile hükümet kurulmuş, düzenlenen ordu ile Misak-ı Milliyi gerçekleştirmek için milli mücadele başlatılmıştır. Akabinde Mustafa Kemal Paşa 1 Mayıs 1920 tarihinde Büyük Millet Meclisindeki sınırlarımızı belirleyen tarihi konuşmasında Musul, Kerkük ve Süleymaniye konusunda uygulanması gereken politikasını ve düşüncelerini açıklayarak şöyle diyordu:

"Hep kabul ettiğimiz esaslardan birisi ve belki birincisi olan hudut meselesi tayin ve tespit edilirken, hudut-ı millimiz İskenderun cenubundan geçer, şarka doğru uzanarak Musul'u, Süleymaniye'yi ve Kerkük'ü ihtiva eder. İşte hudut-ı millimiz budur dedik. " (1)

Atatürk Misak-ı Milli'de vatan sınırlarını doğuda Kars, Ardahan, Batum, güneyde Kerkük, Musul, Süleymaniye ve batıda Batı Trakya olarak hedef almıştır. Bu bölgeler hem Mondros antlaşmasının yapıldığı anda Türklerin hakimiyetinde olan bölgelerdi hem de Türklerin nüfus olarak çok fazla yaşadıkları yerlerdi. İşte Atatürk de Türklerin denetiminde kalan bu yerleri Türk

yurdu olarak belirlemiş ve milli sınırlar olarak ilan etmişti.

Mustafa Kemal Paşa ve hükümet, Kuzey Irak'taki İngilizlere karşı çıkan aşiret isyanlarına ilgisini kesmedi ve hep onlara yardımcı olmaya çalışıtı. 9 Şubat 1920 yılında Revandiz bölgesindeki aşiretlerin yardım istemeleri üzerine askeri yardım yapılmış ve 9 Ağustos 1921 tarihinde Binbaşı Şevki Bey Süleymaniye komutanlığına atanmıştı. 16 Aralık 1921 tarihinde havadan ve karadan saldıran İngilizlere aşiretler, çete ve çevre kuvvetlerle Revandiz bölgesi Babaçiçek mevkisinde büyük kayıp verdirilmişti.

Ocak 1922'de İngilizler, Revandiz ve Erbil'de Türklere ve Türkleri destekleyen Sürücü aşiretine karşı ağır saldırıya geçtiler. Bunun üzerine Mustafa Kemal Paşa 1 Şubat 1922 tarihinde Milli Müdafaa Vekaletine bir telgraf göndererek bölgeye bir milis kuvvet gönderilmesini istedi. Erkanı Harbiye-i Umumiye Riyaseti (Genel Kurmay) bölgeyi, aşiretleri yörenin geleneklerini ve ayrıca çeteciliği iyi bilen Antepteki Kuvvayı Milliye komutanı Yarbay Özdemir Beyi Musul – Kerkük bölgesine komutan olarak görevlendirdi. Amaç Musul ve çevresinde halk ve aşiretlerle birlikte çete saldırıları ile İngilizlere kayıplar verilmesini sağlamaktı.

Bir taraftan da Türk hükümeti İngilizlerle bir savaşa meydan vermemek için Musul harekatını gizli tutuyor ve ilgisi olmadığı izlenimini veriyordu. Mümkün olduğu kadar Türk ordusundan subay verilmemesine çalışılmış, mahalli kuvvetlerden ve aşiretlerden müfreze oluşturulmasına gidilmişti.

Özdemir Bey komutasında müfreze kuruldu ve 22 Haziran 1922 tarihinde Revandiz bölgesinde göreve başladı. Özdemir Bey heyeti

ile hem yöre halkı ile görüşmeler yapıyor, hem de bölgede gücünü artırmaya çalışıyordu. İngilizlerin ve ona bağlı Kral Faysal'ın bölgeyi ele geçirmek ve İslam'ı parçalamak olduğunu anlatıyordu. Özdemir Bey gittiği, ulaştığı yerlerde teşkilatlar kuruyor, doğan boşluk ve belirsizlikleri gideriyordu. Yöre halkı üzerinde Türk hükümetinin tekrar buraları kontrol altına alacağı düşüncesi yayılmaya başlamıştı. Ancak müfrezede resmi Türk subaylarının olması halkı tereddüte düşürüyordu. Özdemir Bey büyün bu zorluklara rağmen Zibarli, Sürücü, Barzani ve Balıklı aşiretlerini ikna ederek onlardan adamlar alarak birlikte savaşacak askeri teşkilatı kurdu. Revandiz ve çevresindeki bu teşkilatın gücünün büyüdüğünü duyan İngilizler, 10 Temmuz 1922'de hava taarruzu ile saldırıya geçtiler ve halkı ve Türk idaresindeki kuvvetleri sindirmeye başladılar.

Dünya Gözüyle Atatürk

"Benim üzüntüm iki türlüdür:
Önce büyük bir adamın kaybından dolayı bütün dünya gibi üzgünüm.
İkinci ***üzüntüm ise bu büyük adamla tanışmak konusundaki içten dileğimin gerçekleşmesine imkân kalmamış olmasıdır."***

Franklin D. ROOSVELT
ABD Başkanı
(21 Kasım 1938)

31 Ağustos 1922'de Özdemir Bey birlikleri ve aşiretleriyle birlikte İngilizlere saldırdı. Uçak bombalarına rağmen Derbent bölgesinde İngilizlere büyük kayıplar verdirdi. Birçok silah, mühimmat ve iki top ele geçirildi. Daha sonra 26 Eylül 1922'de Köysancak'ı ele geçirip çevresini de kontrol altına aldı. İngilizler her geçen gün büyük kayıp veriyorlardı. Aleyhlerine gelişen bu durumu kendi menfaatlerine çevirmek için uçaklarla halka beyanname atmaya başladılar. Psikolojik harp yöntemiyle halkı tehdit ediyorlar, Türk kuvvetlerini bölgeden defetmelerini istiyorlardı. Dağıtılan beyannamede şöyle diyorlardı:

"Köysancak Sakinlerine,

Türklerin cüz'i bir kısmını kasabaya duhullerine meydan verdiğinizi kemal-i teessüfle istima ettim. Sizi sahih Kürt bilip ve Kürt istiklaline muhalif olan Türklerle adavet olduğunuzu anlamıştım. Bunun için ansızın bila-ihbar memleketleri bombardıman edip yıkmaya tayyareler gönderdim. Her nasılsa, eğer Salı gününe kadar igtişaş eden Türklerin memleketinizden tardına dair Erbil hakiminden bir haber almazsam derhal alelekseriye memleketinizi bombardıman etmek üzere tayyarelere emir verilecektir. Ta ki, bunları defettiğinize emin oluncaya kadar bombardıman devam edecektir.

B.Z. KUKS

Mendubi Sani-yi Irak" (2)

Bu beyannamelere rağmen bölge halkı Türk idaresine ve kuvvetlerine bağlılıklarını sürdürüyorlardı. Netice alamayan İngilizler günde 25-30 uçakla bölgeyi bombalamaya başladılar ve aynı zamanda karadan da saldırıya geçtiler. Ancak büyük ölü ve yaralı kaybı vererek geri çekildiler.

Bu sırada Anadolu'da Türk ordusu Yunanlıları bozguna uğratmış, İzmir önlerine kadar gelmişti. Genel Kurmay Başkanı Fevzi Çakmak Paşa Musul'daki kazanılan başarılar üzerine Musul vilayetinin kurtarılması için gerekli hazırlıkların yapılmasını bildiren telgrafını 7 Eylül 1922 tarihinde gönderdi. 10 Kasım 1922 tarihine kadar Musul'un silahla alınması için hazırlıkların tamamlanması isteniliyordu. Hatta 4 Aralık 1922 tarihinde Fevzi Paşa Mustafa Kemal Paşa'ya gönderdiği telgrafta hazırlıklar hakkında bilgi veriyordu. Telgrafta şöyle diyordu:

"İzmir'den 4.12.1338 (1922) Harp Telgrafı

Başkomutan Mustafa Kemal Paşa hazretlerine,

1.Musul mıntıkasında Misak-ı Milli hudutlarımızın icap ederse, silahla temini maksadıyla yapılan ihzarat (hazırlıklar) neticesinde 5818 muharip tüfek ve 1359 muharip süvari, 54 ağır, 33 hafif makineli tüfek ve 16 toptan ibaret bir kuvve-i seferiye, Hasankale ile Bitlis arasında yolda bulunan bir süvari livasıyla (tugay) 6 toptan ibaret kısmı hariç olmak üzere kamilen Siirt, Diyarbekir, Mardin, Cizre müstatili (uzantısı) dahilinde toplanmıştır.

Bu kuvvetin on gün zarfında Sımak, Çekik, Midyat, Cizre müstatili intitatı için icap eden hazırlıkta yapılmış ve buradan Musul üzerine harekat-ı taarruziyyeye ibtidar (başlanması) için bu küçük müstatil dahiline lazım gelen erzak idhar edilmiştir (yığılmıştır). Yalnız taarruza karar vermezden evvel kıt'aatın küçük müstatil dahiline alınması ve orada hal-i intizarda bırakılması idhar edilen erzakın sarfına sebebiyet vereceğinden taarruz emrine intizar eylemek üzere kıt'aatın Siirt, Diyarbekir, Mardin, Cizre mustatilinde kalmalarının tensip edilerek ve Elcezire Cephesi Komutanlığının evamir-i lazime verildiği ve kuvve-i seferiyenin Ankara'dan topçu ile daha ziyade takviyesine çalışılmakta olduğunu arz ederim.

2.Vaziyet ve müzakerat-ı siyasiyenin göstereceği lüzum ve şekle göre Elcezire'de harekat-ı askeriye icrası taarruz emrinin vürudundan on gün sonra mümkün olacağı anlaşılmaktadır. Irak vaziyet-i askeriyesinde mühim bir tebeddül olmamıştır. Yalnız bize taraftar aşair ile Revandiz müfrezesinin Musul şarkında icra edecekleri tazyik üzerine İngilizler Musul mıntıkasındaki tayyare kuvvetlerini tezyit etmişlerdir ve Köysancak, Akra istikametlerinde şiddetli mükabil hareketlerde bulunmuşlardır. İngilizler Musul'un 100 km. güneyinden şarka kadar şümendifer hattı ikmal etmişlerdir. Musul bölgesinde de kuvvetli otomobil kolları vardır.

Erkan-ı Harbiye Umumiye Reisi Fevzi" (3)

Bu sırada Lozan Konferansı görüşmeleri de devam ediyordu. Mustafa Kemal Paşa ve Türk hükümeti Lozan Konferansı başlamadan önce ve devam ederken de Musul'un silahla alınması için İngilizlere karşı bir savaşı göze almıştı.

Bu sırada İngiliz Başbakanı Bonar Law 5 Aralık 1922 tarihinde Lozandaki temsilcisi Curzon'a mektup yazarak Mezopotamya sorunundan rahatsızlık duyduğunu, kurtulmak istediğini, konferansın kesintiye uğramasında zor durumda kalacaklarını belirtiyordu. Curzon da başbakanına verdiği cevapta Türkler saldırıya geçtiklerinde savunmada kalacaklarını gerekirse zorlandıklarında geri çekilebileceklerini söylüyordu. Türk tezi ve görüşüne karşı İngilizler devamlı itiraz ediyorlardı. Onlar için önemli olan zengin petrol kaynakları idi.

Aynı zamanlarda Türkiye Büyük Millet Meclisinde Musul konusunda tartışmalar da yaşanıyordu. Mustafa Kemal Paşa 2 Ocak 1923 tarihinde TBMM'de yaptığı konuşmasında şöyle diyordu:

"… Musul vilayetinin hudud-ı millimize dahil araziden olduğunu biddefaat ilan ettik. Lozan'da elyevm (bugünkü günde) karşımızda ahz-ı mevki etmiş olanlar bunu pekala bilirler. Vatanımızın hudutlarını tayin ettiğimiz zaman büyük fedakarlıklara katlandık. Menafiimize mugayir (menfaatlerimize) aykırı olmakla beraber müsalemet perverane (barıştan yana) hareket ettik. Artık milli arazimizden en ufak bir parçasını bizden koparmaya çalışmak pek haksız bir hareket olur. Buna kat'iyen muvafakat etmeyiz." (4)

30 Ocak 1923 tarihinde ise Mustafa Kemal Paşa konuşmasında:

"Musul vilayetinin Türkiye devletinin milli sınırları içerisinde olduğunu; buralarını ana vatandan koparıp şuna buna hediye etmenin mümkün olamayacağını ve Cemiyet-i Akvam'ın bu konuyla hiçbir ilişkisi olmadığını ifade ediyordu." (5)

Mecliste Musul ve bölge konusunda çok önemli ve hararetli tartışmalar da başladı. Erzurum mebusu Hüseyin Avni Bey heyecanlı konuşmasında:

"Paşa, ordunun başına otur, başka işin yoktur. Başkumandanlık vazifesini ifa et ve hudutlara bayrağımızı rekzet, bayrağını süngünü İngiliz'in gırtlağına daya." (6) diyerek harekete geçilmesini istiyordu.

Bir başka Erzurum mebusu Mustafa Durak Beyde: "Türkiye için Erzurum ve Kars'ı nasıl önemli görüyorsam, Musul'u da o kadar mühim görüyorum." diyerek Musul'un önemini belirtiyordu. (7)

Bitlis mebusu Yusuf Ziya Beyde İngilizlerin bölgede Türk-Kürt ayrımı yaparak Musul'u Türkiye'den koparmaya çalıştıklarını belirterek Musul'un Türkiye'den ayrılmamasını istiyordu.

İngilizler 17 Ekim 1922 tarihinden itibaren Köysancak ve çevresini, ayrıca aşiretlerin yerleşim yerlerini sürekli bombalamaya devam ediyordu. Maksatları bölgedeki aşiretleri cezalandırmak, yöre halkını bombalarla yıldırmaktı. 15 Aralık 1922'de ve 1923 yılı şubat başında otuzu aşkın uçak filosu ile Revandiz bölgesine, Şeyh Mahmut ve Özdemir Beyin bulunduğu Türk birliklerinin üzerine havadan büyük bir saldırı başlattılar. Yörede yangınlar çıktı, halk dağlara kaçarak canlarını kurtarmaya çalıştı. İngilizler hava ve karadan destekli harekatlarında başarılı olamayınca hükümetlerinden, savaş bakanlığından yardım istediler. İngiliz hükümeti hava uçak filosunu yüze çıkardı. Ayrıca İngiliz kuvvetlerine biri piyade, diğeri süvari olmak üzere iki tugay, on altı top, istihkam taburu ve İngilizleri destekleyen aşiretlerden temin edilen bin beş yüz aşiret askerlerinden meydana gelen büyük bir destek sağlandı. Bu büyük yardımla güçlenen İngiliz kuvvetleri 26 Mart 1923 tarihinde Köysancak tarafından ve diğer taraftan da Musul kolundan büyük bir taarruza başladılar. Ayrıca uçaklarla halka beyannameler atılıyor, aşiretlerin İngiliz tarafına geçtiğini belirterek halkı kandırmaya çalışıyorlardı. İngilizler halk arasında dolaşıp altın para dağıtıyor, uçaklar

şehirler üzerinde sık sık turlar atıyor, zırhlı araçlar cadde ve sokaklarda gövde gösterisi yapıyor, halka baskı uyguluyorlardı. 19 Nisan 1923 günü karadan ve havadan taarruzlarını iyice artırdılar. Revandiz, Musul, Köysancaktaki halk yerini yurdunu bırakıp dağlara kaçmaya başladı. Aşiretlerin ve Özdemir Beyin birlikleri çok kayıplar vermiş, savaşacak güçleri kalmamıştı. Özdemir Bey birlikleriyle dört bir koldan yapılan saldırıda sıkışıp kalmıştı. Çevreyle irtibatı kesilmiş, askeri bir takviye bir yardımda alamıyordu. Bölgede fazla kalamayacağını anlayınca silah ve adamlarıyla birlikte 29 Nisan 1923 tarihinde İran tarafına geçti. 10 Mayıs 1923 tarihinde de İran makamlarının izniyle Türkiye topraklarına geçebildi. Başarıyla başlayan Özdemir Beyin harekatı gerekli lojistik desteğin sağlanamamasından dolayı neticesiz kalmıştı.

Özdemir beyin İran'a geçmesinden sonra İngilizler her koldan hava ve kara destekli olarak askeri harekatlarına devam ettiler. Türkiye taraftarı pek çok aşiret mensupları, çeteler, karşı koyan güçler büyük kayıp verdi. Aşiretler bölgeden ayrılmak zorunda kaldı. Halk dağlara çekildi. İngilizler bölgeyi artık kontrolleri altına almış oldular.

Daha sonra Türkiye hükümeti, konferansla diplomatik usullerle sorunun çözümlenmesine ağırlık vermeye başladı. Ancak İngilizler, Musul konusunda devamlı direniyorlar, ısrarcı, uzlaşmaz, baskıcı tutumlarını sürdürüyorlardı. Musul'da, Kerkük'te Süleymaniye'de, Revandiz'de, Köysancak'ta Türk hakimiyetine hayat hakkı vermiyorlardı. Türkiye buradaki haklarında, dış politikasında yalnız kalmıştı. Destekleyeni yoktu. 1925 Şubat ayında Şeyh Sait ayaklanması çıkması üzerine Musul üzerindeki hakimiyet iddiasında bulunan Türkiye hükümeti bu ayaklanma ile uğraşmak zorunda kaldığından İngiltere ile anlaşmak mecburiyetinde kalmıştı. İngilizlerle yapılan Ankara antlaşması ile Musul üzerindeki iddia terk edilmiş oluyordu.

Mondros mütarekesine kadar ırak cephesinde verilen mücadelede Türkler yüz kırk beş bin civarında kayıp verirken İngilizlerin kaybı ise yüz bin civarında olmuştu.

Ayrıca Türk istatistiklerine göre bölgede 146000Türk, 263000 Kürt, 43000 Arap, 31000 Gayrimüslim vardı. (8)

İngiliz istatistiklerine göre ise bölgede 445000 Kürt, 66000 Türk, 186000 Arap, 79000 Gayrimüslim vardı. (9)

Musul-Kerkük üzerindeki mücadelede neticesiz kalınsa bile Mustafa Kemal Paşa da, bu yerlerin vatanın bir parçası olduğu inancı ve yakın bir gelecekte anayurda katılacağı ümidi hep var olmuştu.

Gazi Mustafa Kemal, Türkiye Büyük Millet Meclisinde Kerkük-Musul'la ilgili (1 mayıs 1920) yaptığı konuşmadan beş yıl sonra yazmış olduğu mektupla Kerkük-Musul'un Türk vatanı olduğunu yakın bir ta-

rihte kurtulacağını belirtiyordu. Bu önemli mektup Kerkük'te bulunan Cebari Aşiret Reisi Seyyid Muhammed Cebbari'ye yazılan mektuptu.

Seyyid Muhammed Cebbari, üç kola ayrılmış bulunan Cebbari aşiretinin reisidir. Aşiretin merkezi de Kerkük'te bulunmaktadır. Cebbari aşiretinin bir kolu Suriye'dedir ve Araplaşmışlardır. İkinci bir kolu Cebbari köylerinde yaşayan Türklük özelliklerini kaybetmiş ve Kürtleşmiş bulunan ancak Türklere karşı sevgi bağlılıkları olanlardır. Aşiretin üçüncü kolu ise Kerkük merkezinde oturan ve Türklüklerini muhafaza etmiş olan aşiretin koludur.

1 ağustos 1925 tarihinde yazılmış olan bu tarihi mektubun sağ üst köşesinde Atatürk'ün resmi ve altında "Cumhuriyet Reisi Mustafa Kemal Paşa Hazretleri" yazılı, sol üst köşesinde de Türk sancağı ve arması bulunuyordu.

Milli Mücadele yıllarında Cebbari aşireti hep Türk hükümetinin yanında olmuştu. Musul'un, Kerkük'ün, Süleymaniye'nin Türk idaresinde kalması için çok çalışmışlardı. Aslı Cebbari aşiretinde bulunan bu mektubun fotokopileri Kerküklü Türklerin elindedir.

Bu önemli mektup ilk olarak 41 yıl önce Fethi Tevetoğlu tarafından Hayat Tarih Mecmuasında yayınlanmıştır.

Musul'daki "din kardeşlerimizin" kurtuluş güneşinin doğuşunu sabırla beklemelerini belirten bu mektupta ayrıca en önemlisi olan Hilafet kaldırıldıktan sonra bile Musul halkına din kardeşlerimiz diye hitap edilmesidir.

Atatürk Kerkük'teki Cebbari aşiret reisine yazdığı mektubunda şöyle diyordu:

"Mücahidin-i Muhterem Sadattan Seyyid Muhammed ve Akrabalarına,

Memleketin bir cüz'i layenfekki (ayrılmaz parçası) olan Musul'un ahalisinin kariben halas bulacağına (yakında kurtulacaklarına) itikad ve itimad olunarak öteden beri devam eden mücehedatınızda berkarar olmanızı selamet ve saadet-i atiyeniz namına hamiyet-i malümenize terk eylerim.

Türkiye Hükümeti'nin şefkatini ve Musul'un hükümetimize aidiyeti hesabiyle ati-i karibden (yakın gelecekten) asla kat'ı ümid etmeyerek (ümit kesmeyerek) zulümlere karşı yüksek bir cidal ile münevver (aydınlık) bir istikbal te'min olunması, din kardeşlerimizin huzur ve saadeti için kıymettardır. Halas günleri karibdir. Şems-i istihlasın tuluuna (kurtuluş güneşinin doğmasına) saburane müterakkib bulunulmasını (sabırla beklenmesini) hatırlatır, Cenab-ı Vacib' üll-Vücud'dan cümleye muvaffakiyetler temenni eylerim.

1 Ağustos 1341(1925)

Mustafa Kemal" (10)

Ancak Türkiye Hükümeti, tarihten gelen bir haklılıkla din, dil, coğrafi ve kültürel değerlerimizin yaşadığı Kerkük, Musul, Süleymaniye üzerindeki duyarlılığını göstermeli, siyasal ve toplumsal yapısını temelinden değiştirecek olaylara, projelere seyirci kalmamalıdır.

8 Mayıs 2007 tarihinde Irak Kürt yönetimi lideri Mesut Barzani Brüksel'de Avrupa Parlementosunda yaptığı konuşmasında, Kerkük'ün bütünüyle bir Kürt şehri olduğunu söylemesi tarihsel gelişmeler olarak düşündürücüdür.

1-Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, C.1, Ankara 1989, S.75

2- Sahir Üzel, a.g.e. S.246, Ek.42

3- Gnkur. Ateşe Arşivi, Kls.1611, D.151, F.2-108

4- ASD. C.111, Ankara 1981, S.56

5- ASD. C.111, S.59 / Mim Kemal Öke, Musul Meselesi Kongresi, S.107

6- TBMM. GCZC, C.1V, S.93-95

7- TBMM. GCZC, C.1V, S.153

8- Kemal Melek,İngiliz Belgeleri İle Musul Sorunu, S.34

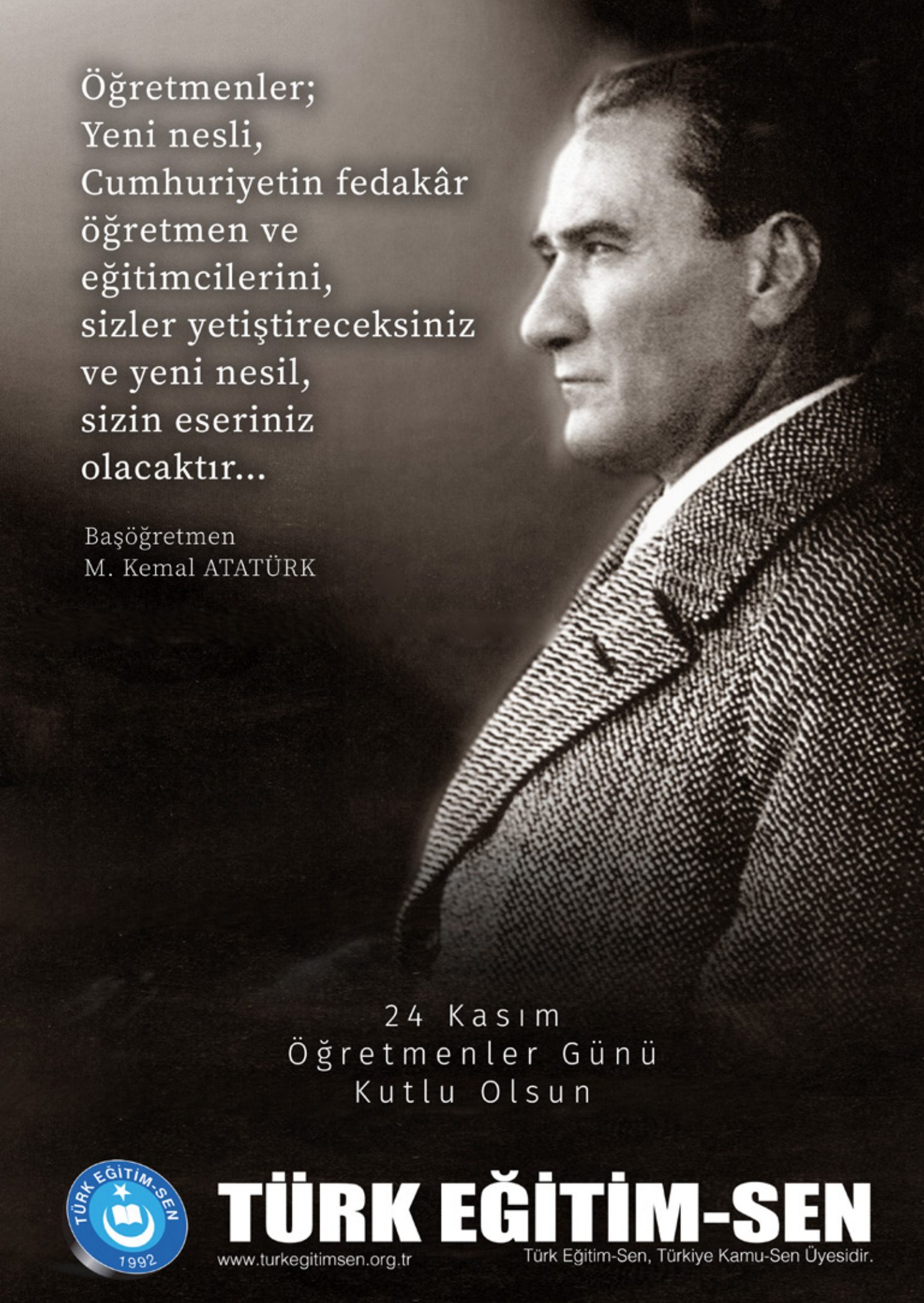
9- Seha L. Meray,(Çev.) Lozan Barış Konferansı Tutanakları Ve Belgeler, Takım 1, C.1, S.359 Ankara SBF. Yay.

10- Fethi Tevetoğlu, Atatürk'ün Musul, Kerkük, Süleymaniye ile ilgili Mektubu, Hayat Tarih Mecmuası, Sayı.10, Kasım 1972, S.6-7

Dünya Gözüyle Atatürk

" Mustafa Kemal hırpalanmış, silahı elinden alınmış olan bir milletle tarihe yeni bir devir açmak için mücadeleye girişti ve bu mücadelesinde, ruh kudretinin dünya yüzündeki bütün silahlara üstün olduğunu ispat etti."

Prof.Dr. Herbert MELZİG
Alman Tarihçi

Öğretmenler;
Yeni nesli,
Cumhuriyetin fedakâr
öğretmen ve
eğitimcilerini,
sizler yetiştireceksiniz
ve yeni nesil,
sizin eseriniz
olacaktır...
Başöğretmen
M. Kemal ATATÜRK
24 Kasım
Öğretmenler Günü
Kutlu Olsun
TÜRK EĞİTİM-SEN
1992
TÜRK EĞİTİM-SEN
www.turkegitimsen.org.tr
Türk Eğitim-Sen, Türkiye Kamu-Sen Üyesidir.

Tekke, Zaviye ve Türbelerin Kapatılması

Yrd. Doç. Dr. M. Emin ELMACI
Dokuz Eylül Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü

Tekke ve zaviyeler

Belli bir tarikattan olanların barındıkları, ibadet ve tören yaptıkları yer anlamına gelen tekke ve zaviyeler, ilk kez ortaya çıktıkları 8.Yüzyıldan itibaren Selçuklulardan bu yana özellikle de Osmanlı döneminde Anadolu'nun ve Balkanların Türkleşmesinde önemli katkılarda bulunmuşlardı. Tekke ve zaviyelerin, daha sonra sınır boylarındaki yerleşik ve göçebe Türkmenlerin dinî hayatı üzerinde ve Hıristiyan halkın İslam dinine kazandırılmasında ve Balkanlarda İslamiyet'in yayılmasında da çok büyük katkıları olmuştu.

Tekke ve zaviyeler, aynı dine mensup kişiler olmalarına rağmen İslamiyet'in farklı şekillerle yorumlanmasıyla ortaya çıkan tarikatların, kendi gruplarını yönlendirdiği ve bilgilendirdiği toplanma yerleriydi. Tekke ve zaviyelerin başındaki kişilere "şeyh", tarikat şeyhlerine bağlı müritlere de "derviş" denirdi. Ölen din bilgini, devlet büyüğü

ya da halktan bazı kişilere zamanla bazı üstün vasıfların yüklenmesi sonucunda ise bu kişilerin mezarları "türbe-yatır" adıyla kutsal mekânlar haline dönüştürülmüştü.

Ayrıcalıklar ve kötüye gidiş

Türbe ve yatırlarda görevli olan türbedar denilen kişiler, buraları ziyaret edenlerin adakları ile geçindiklerinden, zamanla maddi çıkar için uydurma türbeler inşa ederek para elde etmeye çalışır hale gelmeye başlamışlardı.

Ayrıca bu tekkeler ve zaviyeler, Vakıflar aracılığıyla da büyük miktarlarda arazilerin ve gayrimenkulün de sahibiydiler. Osmanlı döneminde askeri ilerleme ile birlikte yarar görmek amacıyla bir çok yerde yeni tekke ve zaviyeler kurdurtulmuş ve bunların maddi ihtiyaçlarını karşılayabilmesi için de vakıf hakkı vererek köy, mezra, bağ, bahçe, dükkan, han, hamam, değirmen gibi gelir kaynakları elde etmesine izin verilmişti. Ayrıca tarikatlara ve bu anlamda tekke ve zaviyelere devlet tarafından vergi

ayrıcalığı getirilmiş ve böylece toplumdaki ayrıcalıklı konumları daha da arttırılmıştı.

Osmanlı'da vakıflar, dini, idari, askeri, eğitim, sağlık, ticaret ve sosyal amaçlar konusunda da faaliyet gösteren kurumlardı. Tekke ve zaviyeler de zamanla vakıfların bu hizmet ve yardım faaliyetlerinden yararlanmaya başlamışlardı. Selçuklular, Beylikler ve Osmanlı dönemlerinde devletin yararına olan tekke ve zaviyelerin var olan vakıf hakları korunurken, isteyenlere de yeni vakıflar verilerek, ek gelir elde etmesine de izin verilmeye başlanmıştı.

Özellikle fethedilen yerlere gelen şeyhlere, istedikleri araziyi almak ve onlara buralarda vakıf kurma hakkı verilerek bazı ayrıcalıklar da elde edilmesi sağlanmıştı. Bu ayrıcalıkların zamanla artmasından devlet de rahatsız olmaya başlamış ve hatta bu tekke ve zaviyeleri ara ara denetlemeyi de gerçekleştirmişti. Hatta devlet, fethedilen yerlerde merkezileşmeyi sağladıktan sonra bu tekke ve zaviyelere verdikleri imtiyazları da azaltmaya başlamıştı.

Tekke-Zaviyeler ve Eğitim

Bununla birlikte bu tekke zaviye ve türbeler, eğitimin tek elde olmadığı süreçte okula gitmeyen kesime, kendi istekleri çerçevesinde eğitim vermeye de başlar hale geldiler. Bilgili ve üst düzey ilim sahiplerinin yanında sadece dini kullanarak toplumsal olarak halkın temiz iyi niyetini ve dini hassasiyetlerini kullanarak çıkar elde etmeye başladılar. Zamanla da bu tekke ve zaviyelerde şeyhler tarafından diretilen bir yapı içerisinde, çalışmadan para kazanan, sorgulamayan, ne denilirse yapacak, üretmeyen ve yaşarken dünyadan uzaklaştırıp uhrevi bir hayata çekilen ve akıl ve bilimden uzak yetiştirilen insan topluluğu ortaya çıkmaya başlamıştı.

Tekke ve zaviyeler, önceleri devlet ve toplum hayatında olumlu katkıları var iken özellikle 16.y.y.dan itibaren amaçlarından uzaklaşmaya başlamışlar ve toplumdaki birlikteliği sağlamaları gerekirken tam tersi olarak ayrıştırmaya hizmet eder hale gelmişlerdi. Ayrıca dini insanlar üzerinde çıkar sağlama aracı olarak kullandıklarından, kendi çıkarlarını koruyabilmek için devlet tarafından yapılması öngörülen önemli yenilikleri de din ile ilgisi olmamasına rağmen, "dine aykırı" diyerek engellemeye başlamışlardı. Devlet içinde siyaseten de önemli bir güç olmaya başladıklarından kendilerine karşı olanları da dini kullanarak sindirmişlerdir.

Osmanlı zamanında bile bu olumsuz duruma tepkiler olmuş ve bazı padişahlar önlem almaya çalışmışlardır. Ancak kendi çıkarları için dini kullanmaları nedeniyle bu tekke ve zaviyelerin etkileri bir türlü engellenememişti. Tam tersine merkezileşme ve yenileşme hareketlerinde bu tekke ve zaviyeler çıkarları tehlikeye düşeceği için, isyanlar çıkartmış ve dini kullanarak da halkı devlete karşı düşman yaparak toplum düzenini de bozmaya başlamışlardı. Bu tekke ve zaviyeler, dayanışma ve sevgi çerçevesinde olmaları gerekirken kişisel ve bazı dini gerekçelerle diğer tarikat üyelerine düşmanlık noktasına gelmişler ve birleştirici olmaları beklenirken tam tersi ayrıştırmaya hizmet etmeye başlamışlardı.

Devletteki güçlerini bu dini yapılara dayanarak korumaya çalışan, Saltanatı temsilen padişah ve bu sistemden beslenen devlet kadroları, yıllardır bu her biri farklı yollara ayrılmış dini yapılara tavizler vererek bu kadroları devlete doldurmuşlardı. Tavizler o hale gelmişti ki artık bu yapılar devleti istediği gibi yönlendirebilir duruma gelmişti.

İşgal döneminde sırf bu düşünce ile padişah istediği için İngilizlerle ortak çalışmaya bile cesaret edebilmişlerdi. Devleti temsil eden İstanbul, işi o kadar ileri götürmüştü ki çıkartılan fetva ile düşman ordularına karşı mücadele veren TBMM'ye karşı savaşmanın dinen gerekli olduğunu, savaşmayanların da ahirette acı azap çekeceklerini dahi söyleyebilmişler ve hiçbir şeyin farkında olmayan saf ve temiz halkı dış güçlerle mücadele eden Mustafa Kemal ve arkadaşlarının üzerine silahla gönderebilecek bir güce de ulaşmışlardı.

Artık tekke ve zaviyelerin başında bulunanlar siyasal amaçlarla ve çıkar elde etmek için dini siyasete

âlet ederek, saf-dini bütün insanları kullanmaya ve bazen de suça yöneltmeye başlarken, Türbelerde de buranın başındaki türbedarlar, ölmüş kişilerin maneviyatı üzerinden çıkar sağlar hale gelmişti.

Yeni Türkiye Cumhuriyeti

Yeni Türkiye Cumhuriyeti özellikle eğitim alanında akılcı sorgulayıcı ve milli bir sistem kurmak amacındaydı. Zira Osmanlı'da eğitim çok başlıydı. Bir tarafta Müslümanların okuduğu ve başlangıçta hem pozitif hem de negatif bilimlerini birlikte okutulduğu ancak daha sonra sadece dini eğitim verir hale getirilen medreseler ve yine dini bir eğitim kurumu görevi de yapan tekke ve zaviyeler vardı. Bunun karşısında İslam hukukundan kaynaklanan ve Gayrimüslim azınlıklara açma hakkı verilen din temelli azınlık okulları vardı. Diğer tarafta ise özellikle Tanzimat ve bunun devamı olarak nitelendirilmesi gerekli olan II. Abdülhamit döneminde hızla artan, Batı kaynaklı ve aklı, bilimi ön planda tutan Tıbbiye, Mülkiye, Mühendishane gibi çağdaş okullar bulunmaktaydı. Bu eğitim yapısının bir diğer ayağını da eski kapitülasyon antlaşmalarından kaynaklanan ve devletten bağımsız olarak, bazı yabancı devletler tarafından açılan çağdaş ama misyoner din okulları bulunmaktaydı. Hangi devlete bağlı ise o devletin bayrağını binasının tepesine çekebilen ve müfredatını da kendisi belirleyen bu okullara, eğitime ve toplum barışına verdiği zararlar anlaşılmaya başlandıktan sonra ancak müdahale edilmeye başlanacaktır.

Özellikle belgelerden de anlaşıldığına göre bu konudaki ilk denetleme, 1908 II. Meşrutiyet döneminde "ulus devlet" sürecine önem vermeye başlayan İttihat Terakki hükümetleri zamanında

Ik günlerde Mecliste büyük çoğunluğu oluşturan sarıklı mebuslara kendisine de Trablusgarp'ta onlarınkine benzer bir kisve hediye edilmiş olduğunu söylemiş ve birlikte fotoğraf çektirmişti.

gerçekleşecektir. İttihat Terakki hükümetleri, bağımsız bir devletin eğitim yapısının, böyle bir dörtlü saç ayağını kaldıramayacağını ve ülkenin geleceği ve çıkarı üzerinde ortak paydada buluşması yani "milli" olması gereken halkın, daha çocukluktan beri birbirinden farklı yetiştirilerek ayrıştırıldığını görmüşlerdi. Bu dönem yöneticilerinin eğitimi denetleme politikaları, savaşın kaybedilmesi ve çıkarttıkları yasaların işgal döneminde işbaşında olan Damat Ferit hükümetlerince kaldırılmasıyla olumsuz sonuçlanacaktı.

Yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin en önemli özelliği de eğitimde akıl ve bilime dayalı milli bir eğitim yapısının kurularak gençleri ülke çıkarında ortak, birleştirici, ayrıştırmayan bir yapıya oturtmayı düşünmesiydi. Bu nedenle 3 Mart 1924 tarihindeki Tevhid-i Tedrisat Yasası'nın Türkçe karşılığının "Eğitim ve Öğretimin Birleştirilmesi" olması da bu politikasını çok açık göstermekteydi. Bu, daha önce ayrıştırılmış olan eğitim yapısının artık birleştirileceği anlamına gelmekteydi. İşte bu ortamda amaçlanan bir başka gelişme de devletin laik bir zemine oturtulmasının sağlanmasıydı.

Yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nde tekke ve zaviyeler hala devlet içindeki vakıflar aracılığıyla önemli gelirler elde ediyor ve din ile devlet işleri, ayrılamayacak şekilde birbirine giriyordu. O kadar ki devlet içinde adı "Şeriye ve Evkaf Vekaleti" olan ve hem din işleri hem de Vakıflar aracılığıyla devlet işlerine bakan bir bakanlık bile bulunmaktaydı.

Bu ortamda 3 Mart 1924 yılında çıkartılan üç önemli yasa ile devletin laikleşmesine de hız verilmişti.

Aslında yapılmak istenen tüm dünyada da çok daha önce gerçekleştirilmeye başlanan "tebaadan vatandaşlığa" ve "cemaat-tarikat-mezhep" kimliğinden "ulus devlet" kimliğine geçişi sağlamaktı. Bu amaçla gerçekleştirilen 3 Mart 1924 tarihindeki, devleti laikleştirme ve ulus devlete gidişi sağlamaya yönelik yasalar, cemaat-tarikat kimliğine hem ekonomik hem de eğitim alanında büyük darbe vuracak yasalardı.

Özelikle eğitim ve öğretimin birleştirilmesi yasasıyla tarikatların kontrolündeki tekke zaviyelerin kontrolündeki eğitime de son verildiği gibi Şeriye ve Evkaf Bakanlığının kaldırılmasıyla da bu grupların

önemli bir gelir kaynağı olan vakıflar da Vakıflar Genel Müdürlüğüne bağlanmıştı. Böylece, Vakıflar da belli dini grupların elinden alınarak devletleştirilmiş oluyordu.

"Babadan oğula geçen ve tek kişinin yönetimi" demek olan Saltanatla yönetilen ve artık siyasi, ekonomik, toplumsal ve zihniyet anlamında sıkıntı içerisinde olan Osmanlı Devleti yerine "halkın yönetime katılması" demek olan cumhuriyetle yönetilen Türkiye Cumhuriyeti devleti kurulmuştu..

Son nokta

Özellikle 3 Mart 1924 tarihli devleti laikleştiren yasaların çıkması sonrası, çıkarlarının gideceğini anlayan kesimler, devletin içinde siyaseten güçlü olanlar ve iktidar anlamında kişisel hırs içerisinde olanlar yeni devlete karşı faaliyetlerini hızlandırmaya başlamışlardı. Tam da önemli devrimlerin yapıldığı bu yıllarda yenileşmeye, çağdaşlaşmaya ve devrimlere karşı olan bu kesimler birleşerek yeni devleti ortadan kaldırma planlarını yürürlüğe sokuyorlardı. Yeni bir muhalif partinin kuruluşu, devlete karşı silah çeken, Hakkâri'de Nasturilerin isyanı ve yine dış destekli Şeyh Sait isyanı sürecinde bu kesimlerin toplum içindeki destekçileri, hep tekke ve zaviyeler ile türbe ve dergâhlardaki tarikatçiler idi. Ve uluslaşmanın önündeki önemli engellerden olan bu gruplar, devletin vakıflar ve din eğitiminin laikleştirmesine karşı ilk direnişlerini bu yolla gerçekleştirmişlerdi.

Yapılan devrimlerin amacının kendilerinin dini kullanarak halkı sömürmelerinin engellenmesi olduğunu çok iyi bilen bu kesimler, en iyi bildikleri şey olan din sömürücülüğünü en üst perdeden yapmaya başladılar ve yeni devletin dini yok edeceğini söyleyerek kendilerine saf yandaşlar bulmayı başardılar. Bu isyanın bir olumsuz etkisinin de günümüzde de gündemde olan Musul'u kaybetmemize neden olduğunu da söylemeliyiz.

Çıkan isyanlarda, yine maalesef tekke ve zaviyelerin de etkisinin olduğunun ortaya çıkması sonrasında artık bu durumun böyle gidemeyeceği anlaşılmıştı. İşte bu ortamda bu tekke ve zaviyelerin kaldırılması düşünülmeye başlanmıştı.

Bu nedenlerden dolayı Doğu İstiklal Mahkemesi de kendi yargı bölgesi içindeki bütün tekkeleri ve zaviyeleri kapatmıştı. Sonuçta iş bir yasa ile düzenleme yapılmasına kadar gidecekti. **Ya kurulan genç Cumhuriyet kazanacak ya da devlete karşı gelen ve yıllardır halkı sömürerek çıkar elde eden bu kesimler kazanacaktı.**

Mustafa Kemal, Ağustos 1925 yılındaki Kastamonu gezisinde de tekke ve zaviyeler ve türbe ve yatırlarla ilgili "*Efendiler ve ey Millet, biliniz ki Türkiye Cumhuriyeti, şeyhler, dervişler, müritler ve meczuplar memleketi olamaz. En doğru ve en hakiki tarikat, medeniyet tarikatıdır.*" derken, başka bir konuşmasında da tekkelerin kapatılmasının gerekliliğini ve zorunluluğunu "*Tekkeler derhal kapatılmalıdır. Türkiye Cumhuriyeti her şubede yol gösterecek kudrete sahiptir. Hiçbirimiz tekkelerin aydınlatmasına muhtaç değiliz. Biz medeniyetten ilim ve fenden kuvvet alıyoruz ve ona göre yürüyoruz. Başka bir şey tanımayız.*" diye açıklamıştı. Yine şu sözler de onundu; "*Birtakım şeyhlerin, dedelerin, seyyitlerin, çelebilerin, babaların, emirlerin arkasından sürüklenen ve falcılara, büyücülere, üfürükçülere hayatlarını emniyet eden insanlardan oluşan bir kitleye medeni bir millet nazarıyla bakılabilinir mi?*"

Kaldırılış ve sonuçlar

Sonuçta 30 Kasım 1925'te 677 sayılı " *Tekke ve Zaviyelerle Türbelerin Seddine ve Türbedarlıklar ile Bir Takım Unvanların Men ve İlgasına dair*" kanunla "Tekke, Zaviye ve Türbelerin" kapatılması ile birlikte ayrıcalık ve ayrımcılık yaratan ünvanların kullanılması yasaklanmıştı. Artık, halk arasında dini kullanarak çıkar elde eden **"şeyhlik, dervişlik, müritlik, dedelik, seyitlik, çelebilik, babalık, emirlik, halifelik, falcılık, büyücülük, üfürükçülük ve gaipten haber vermek ve murada ulaştırmak amacıyla muskacılık gibi unvan ve sıfatların"** kullanılması yasaklar içindeydi.

İki ay sonra yürürlüğe giren bu kanun sonrasında tekkelerin ve zaviyelerin arazi ve emlaklarına el konuldu ve bunlar evkaf müdürlüklerine bağlandı. Böylece, hem cemaat-tarikat-mezhep kimliğinin güçlenmesine ekonomik temel sağlayan yapılara büyük bir darbe

indirildi, hem de devletin olanakları artırıldı. Bakanlar kurulu kararlarıyla el konulan bu tekke ve zaviyelere ait vakıfların binlerce dönüm arazileri hem halkın üretime katkısı için topraksız köylülere dağıtıldı hem de halkın sorunlarının çözülebilmesi için kullanıldı. Arazi verilen halk arasında, ülkeye Balkanlardan ve Kafkasya'dan gelen Türk Müslüman göçmenler ve mübadillerle, işgal döneminde ve 30 Ağustos sonrası toprakları zarar gören ve evleri yakılan nüfus da bulunmaktaydı. Böylece, farklı etnik kökenlerden ve inançlardan gelen insanlardan çağdaş bir ulus yaratılabilmesi için gerekli olan ekonomik çıkar bütünlüğünün oluşturulmasına da katkıda bulunuldu.

Ülkede "Şeyhlik, dervişlik, dedelik, seyitlik, çelebilik, muskacılık, falcılık ve türbedarlık" gibi ayrıcalık yaratan bu unvanların kaldırılmasıyla toplumsal hayatta sınıflaşmanın önüne geçilmiş, birlik ve beraberlik duygusu her alanda güçlendirilmişti. Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin vakıflara da el koyması, çağdaş bir ulusun oluşmasının önündeki cemaat-tarikat-mezhep ilişkilerinin zayıflatılmasına, halkla devlet arasındaki ilişkilerin güçlendirilmesine ve devletin ekonomik gücünün artırılmasına önemli katkılarda bulundu. Bu önemli devrim yapılmasaydı, neler olabileceğini Osmanlı'dan ayrılan ve Türk devrimlerini yaşamayan Orta Doğu devletlerindeki toplumsal yapıya bakarak çok iyi anlayabiliriz. **Yine bu önemli devrim sonucunda siyasal ekonomik güçlerinden olan tarikat ve cemaatlerin Yeni Türk Cumhuriyetine bakışının da nedeni ortaya çıkmaktadır.**

Kaldı ki devrim yapılmış ve yapı, kökten değiştirilmiş ve yeni sağlam bir temel üzerine bina teşkil edilmek zorundaydı. Toplumun yeni bir dinamiğe ihtiyacı vardı. Yıllardır güvenilmeyen, saray ve bürokrasi tarafından dışlanan ve yabancı devletlerce de hakir görülen halkın artık ayağa kalkması ve kendine güvenmesi ve kendisine güvenildiğini de bilmesi gerekiyordu. Bu süreçteki "*Türk, öğün, güven, çalış*" ve "*Türk milleti zekidir çalışkandır*" söylemlerini de bu şekilde değerlendirmekte yarar vardır

Bu süreçte, Cumhuriyetin en önemli sloganlarından birisi olan "*imtiyazsız, sınıfsız, kaynaşmış bir toplum yaratmak*" düşüncesinin de nedeni çok açık ortaya çıkmaktaydı. Neden bu slogan ön plana çıkartılmıştı? Daha evvel, birileri imtiyazlı mıydı? Toplum sınıflara mı ayrılmıştı? Halk bölünmüş müydü? Bu sorulara topluca yanıt vermek gerekirse; Evet…

Birçok tekke ve zaviyeler ile hacılık ve hocalıkla, şıhlık ve şeyhlikle, büyücülük ve üfürükçülükle, dini ayrıcalıklarıyla birileri imtiyazlıydı evet. Ya da zengini ve fakiriyle, kullandıkları harflerle, giydikleri giysilerle, insanlar hem imtiyazlı hem de sınıflara ayrılmıştı evet. Ve dini farklılıklarıyla sınıflara ayrılmış ve birbirine öteki gözüyle bakarak kendi mahallerinde yaşayan insanlar, kaynaşamamış ve bölünmüşlerdi evet..

Tekke ve zaviyelerin kapatılmasının hem milliyetçilik hem laiklik hem de halkçılık ilkesi ile ilgisi olduğu bir gerçektir. Tekke ve zaviyelerde insanların dini sömürerek devlet yönetimine müdahale edecek güce sahip olması devletin dini gruplara taviz vermelerine neden olmaktaydı. Bu yönüyle Tekke ve Zaviyelerin kaldırılması laiklik anlamında önemliydi. Yine bu kaldırma kararı, halkın eşit, birbirinden ayrışmadan yaşaması demek olan Halkçılık ile de yakından ilgiliydi. "Şeyhlik, dervişlik, dedelik, seyitlik, çelebilik, muskacılık, falcılık ve türbedarlık" gibi belli kişilerin ayrıcalık kazanmasına neden olan unvanların kaldırılmasıyla toplumsal hayatta sınıflaşmanın önüne geçilmiş, halk arasında eşitlik sağlanmış ve birlik ve beraberlik duygusu güçlendirilmişti. Bu aşamada hiçbir ayrımın yapılmadığını, Bektaşi tekkelerinin de kapatıldığını ve dedelik unvanının da kaldırıldığını belirtmek gereklidir.

Böylelikle tekke, zaviye ve türbelerin kapatılmasıyla Türk toplumunun çağdaşlaşması ve laikleşmesi açısından önemli bir adımın atıldığını da söylemeliyiz.

Atatürk'ün dediği gibi en doğru ve en gerçek yol çağdaşlaşma yoludur. En gerçek yol gösterici ise bilimdir, fendir.

Dünya Gözüyle Atatürk

"Ulusunu hürriyet ve demokrasiye kavuşturmak uğrunda savaşarak başarı kazanan büyük Türk önderi hakkındaki engin duygularımı ve hayranlığımı iletmek isterim. ATATÜRK'ün hayatı ve eseri yalnız Türkiye için değil, dünyanın bütün hür ulusları için de ilham kaynağı olmakta devam edecektir."

Çang Kay ŞEK
Çin Devlet Başkanı
(10 Kasım 1963)

Gökalp Aşısını Geliştirerek Cumhuriyet'i Çeliklemek

Süleyman PEKİN

Şair-Yazar; Tarih, Din ve Dış Politika Analisti

Devletler de insanlar gibidir. Doğar, büyür, yaşar ve ölürler.

(İbni Haldun)

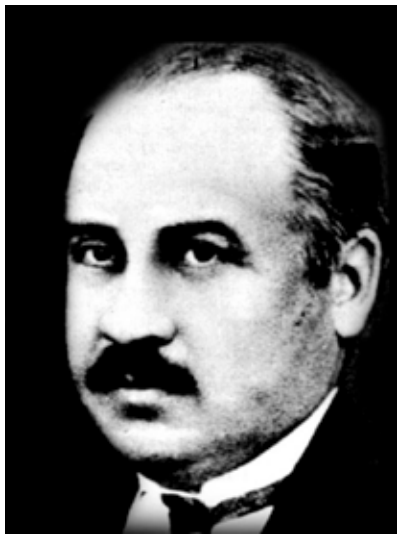
Osmanlı kuruldu, büyüdü; tam 623 yıl yaşadı ve öldü. İnsanların ölmemek için yaptıkları işleri aynen devletler de beka diyerek yaparlar.

Osmanlı'nın son dönemindeki fikir akımları doktor reçetelerinden başka bir şey değildir.

1789'un moda kavramları tsunami dalgası gibi imparatorlukların üzerine geliyordu. MİLLİYETÇİLİK'i biz başlatmadık. Fakat ona karşı OSMANLICILIK yapalım dedik (Namık Kemal). Tutmadı, başaramadık. Tutsaydı başka olurdu.

Bari Müslümanları elimizden kaçırmayalım dedik; İSLAMCILIK yaptık. Bu aynı zamanda ALMANCILIK'la beraberdi. O da tutmadı (Araplar, Arnavutluk, Bosna). Tutsaydı başka olurdu.

Tespih taneleri dağıldı ve elimizde imame kaldı. TÜRKÇÜLÜK ve Batıcılıkla yani kalanlarla maça devam ettik, devlet kurduk.

O devrede kenar-ı köşede bir İŞTİRAKÇİLİK / SOSYALİZM de vardı. Gene var..

Bu fikirlerin hepsi değerli, hepsi bizden.. Ve hepsinden istifade ettik zaman zaman.. Fakat bunlar araçtı, aslolan varlığımızın devamıydı. Tuttuğumuz takımları kimlik edinmeden sporu spor tadında bırakmak gerek.

"Türk Milletindenim, İslam Ümmetindenim, Batı Medeniyetindenim" (Batı Roma – Doğu Roma): ÇAĞDAŞ MÜSLÜMAN TÜRK

Çağdaş bir Türk-İslam Medeniyeti için de Türk Eğitimi, İslam Eğitimi ve Çağdaş Eğitim.

Gökalp'e göre; Millet ırkî, etnik, coğrafî, idarî, kavmî, siyasî tarif değildir. Millet, kültürel bir tariftir. Türk Kültürü..

"Türkiye Cumhuriyeti'ni kuran Türkiye halkına Türk Milleti denir." Kemal Atatürk. Ziya Gökalp Atatürk'ün "fikirlerinin babası", TÜRKÇÜLÜĞÜN ESASLARI T.C.nin işleyişidir.

TÜRKİYECİLİK millet olmanın ön şartıdır. Türk; Türkmen-Kürt, bütün unsurları kapsar. Ayırmak ırkçılıktır, soyculuktur, etnikçiliktir.

ATATÜRK: 1919-22 Millî Mucize, 1923-38 Medenî Mucize. 15 yıl; % 7-8 büyüme, borçlar, millileştirmeler, tarım-ticaret-sanayi kuruluşları ve yeni çalışmalar...

ATATÜRKÇÜLÜK ve ilgili ilkeler 1938'den bu yana 79 yıldır niye hâlâ var? Kendisinin hanedanı - sülâlesi yok, cemaat ya da tarikat silsilesi olmadığı halde nasıl bugüne kadar gelebilmiş?

Bağımsızlık, özgürlük, eşitlik, adalet, hukuk, insan hakları, demokrasi, kadının değeri, eğitim, bilim, gelişim… Atatürk gücünü aslında ortaya koyduğu kavramların gücünden alıyor.

Hz. Musa, İsrailoğulları'nın özgürlüğü için savaşmıştı. Hz. Muhammed'in mücadelesi; ezilenler, köleler, zenciler ve diri diri toprağa gömülenler içindi. Martin Luther King'ten Nelson Mandela'ya, Cevher Dudayev'den Aliya İzzetbegoviç'e değin aynı..

"İdeolojiler idrakimize giydirilmiş deli gömlekleri" (Cemil Meriç) –cılık, –culuk'ları attığımızda belirir kavramların değeri: İslamcılık, Türkçülük, Solculuk-Sağcılık, Liberalizm, Atatürkçülük, Sosyalizm vs.

Çıkmaza giren medeniyetimizin çıkışı için AKIL ve AHLÂK diyeceğiz. Hem ortak aklın ürettiği ve fakat gayri bizi ayrıştıran kavramları bireysel akılla birleştireceğiz hem de insanoğlunun fıtratına en uygun evrensel ilkeleri, prensipleri öne çıkaracağız.

TÜRKLEŞMEK – MÜSLÜMANLAŞMAK – TOPLUMCULAŞMAK / DEMOKRATLAŞMAK – ÇAĞDAŞLAŞMAK herkes için eşdeğer mümkün. Türk müsün, Müslüman mısın? Çağdaşlık düşmanlık duyulası bir şey midir?

Kültürel olarak Türk'üm, Kur 'ani olarak Müslümanım, SOSYAL Adaletçiyim ve ÇAĞDAŞ değerlere bağlıyım. Ve bu herkes için geçerli..

"Ya o, ya budan "Hem o, hem bu "ya geçiş.. Aristo mantığından Saçaklı mantığa yada Kuantum düşüncesine..

Sağ & Sol, Alevî & Sünnî, Türk & Kürt, Laik & Dindar, Evetçi & Hayırcı… Biz hepsiyiz, hepsinden biraziz. Belki bazısı bazılarımızda biraz daha dominant olmak kaydıyla..

Hukukun üstünlüğü, adalet ve eşitlik, gelir dağılımdaki dengesizlik, refah toplumu, dayanışmacılık

(solidarizm), kul hakkının insan hakları oluşu, cumhuriyet ve demokrasi gibi değerler kadimden gelen ve İlahi metinlerle desteklenen tüm insanlığın ortak değerleri.

Öyleyse yeniden Ziya GÖKALP, yeniden Türkleşmek-İslamlaşmak-Muasırlaşmak ve Türkçülüğün Esasları diyeceğiz. Önce "Ne Mutlu Türk'üm" demeden önce "Ne mutlu Türkiyeciyim" diyeceğiz.

"Milliyette şecere aranmaz" der Gökalp.. "Muasır medeniyet seviyesi bizim için Turan'dır" der Gökalp.. Siyasette halkçılık, kültürde milliyetçilikten bahseder. Medenî ahlâk ve vatanî ahlâk der.

Hâsılı bu topraklar bizden ruhî bir Rönesans bekler. Aklın rehberliği ve ahlâkın öncülünde.. "Ordular! Birinci hedefimiz artık budur.

Dünya Gözüyle Atatürk

"Hayatını, yurdunu yeniden şerefle diriltmeye hasretmiş olan hararetli yurtseverin ve büyük devlet adamının göçtüğü şu anda, derin bir heyecanla Türkiye'nin yasına katılırım. Onun akılcı ve barışçı yollarla gerçekleştirilen eseri, milletler tarihinde seçkin bir yer tutacaktır."

Albert LEBRUN
Fransa Cumhurbaşkanı
(11 Kasım 1938)